

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

**«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»**

Т.Є. Єременко, І.О. Лук'яченко, О.М. Геркєрова

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА**

**для студентів
спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))**

Одеса - 2018

Т. Є. Єременко, І. О. Лук'янченко, О. М. Геркерова

Методичні рекомендації до написання кваліфікаційної роботи магістра [для ст-в спец. 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))] / Т. Є. Єременко, І. О. Лук'янченко, О. М. Геркерова. – Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. – Одеса, 2018. – 81 с.

Рекомендовано до друку Вченою Радою ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол засідання № 10 від 31 травня 2018 р.)

Рецензенти:

О. А. Жаборюк, доктор філологічних наук, професор кафедри граматики англійської мови Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

О. В. Попова, доктор педагогічних наук, доцент, декан факультету іноземних мов Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського

У методичних рекомендаціях представлені загальні вимоги до написання кваліфікаційних робіт магістрів, методика роботи над магістерським дослідженням, рекомендації до написання наукових статей, тез наукового дослідження, надається огляд основних методів дослідження в методиці викладання іноземних мов та лінгвістиці, а також практичні поради щодо оформлення роботи та стилю викладу наукової інформації.

© Єременко Т.Є., Лук'янченко І.О., Геркерова О.М., 2018.

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка	4
2. Загальна характеристика роботи	5
2.1. Загальні вимоги до роботи	5
2.2. Структура роботи.....	7
2.3. Вимоги до змісту роботи	9
2.3.1. Вступ	9
2.3.2. Розділи роботи	14
2.3.3. Висновки	15
2.4. Правила цитування та посилання	16
2.5. Стель викладу наукової інформації	19
2.6. Вимоги до оформлення списку використаної літератури	21
2.7. Вимоги до форматування роботи	24
2.7.1. Загальні вимоги	24
2.7.2. Нумерація.....	25
2.7.3. Оформлення ілюстрацій і таблиць	25
2.7.4. Оформлення додатків	27
2.7.5. Деякі тонкощі форматування роботи	27
3. Методи дослідження.....	28
3.1. Методи дослідження у методиці викладання іноземних мов	29
3.2. Методи дослідження у лінгвістиці	34
4. Рекомендації до захисту кваліфікаційної роботи магістра	40
5. Рекомендації до написання наукових статей, тез доповіді	41
5.1. Написання наукової статті	41
5.2. Написання тез доповіді	44
5.3. Виступ/доповідь на конференції як форма оприлюднення результатів наукової роботи	47
6. Літературні джерела	50
7. Додатки	51

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Кваліфікаційна робота є формою підсумкової атестації студента для отримання ним освітнього ступеня «магістр». Її захистом перед державною комісією завершується курс навчання за програмою підготовки в магістратурі.

Цілі виконання кваліфікаційної роботи студентами мовних спеціальностей педагогічного закладу вищої освіти такі:

- систематизація, закріплення теоретичних та практичних знань зі спеціальності, використання цих знань у рішенні конкретних наукових завдань у галузі методики викладання іноземних мов та англійської філології;
- розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження та експериментування;
- виявлення підготовленості студентів до самостійного наукового пошуку в умовах сьогодення;
- розвиток умінь публічно захищати результати дослідження і аспекти їх застосування.

Внутрішня настанова студента на самостійну роботу робить його навчально-пізнавальну та наукову діяльність цілеспрямованим, активним та творчим процесом.

Підготовка та захист кваліфікаційної роботи магістра є органічним компонентом змісту навчання майбутнього вчителя/викладача, що забезпечує поглиблення та розширення теоретичних знань, практичних умінь, творчої діяльності та наукових досягнень студентів.

Основними завданнями виконання кваліфікаційних робіт є:

- розширення наукового світогляду студентів;
- оволодіння основами методології та методами наукового дослідження;
- оволодіння практичними вміннями та навичками, котрі необхідні для успішної професійної діяльності майбутніх викладачів іноземних мов;
- придбання навичок самостійної роботи з літературою.

Методичні рекомендації призначені забезпечити відповідність змісту кваліфікаційної роботи магістра сучасним вимогам до науково-дослідницьких робіт у галузі методики викладання іноземних мов та у галузі англійської філології, а також єдині критерії оформлення кваліфікаційних робіт студентів спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська)). Кваліфікаційна робота готується студентом самостійно, під керівництвом викладача (наукового керівника), який має науковий ступінь.

2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

2.1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ

Кваліфікаційна робота магістра – це самостійне дослідження, в процесі якого студент вивчає стан досліджуваної проблеми, здійснює пошук ще не вирішених теоретично та практично значущих аспектів даної проблеми та вирішує актуальну проблему.

Особливе значення має чітка організація праці студента, застосування комплексної методики дослідження, що вміщує теоретичні та емпіричні методи.

Основними етапами роботи над кваліфікаційним дослідженням є наступні:

- вибір та затвердження теми;
- розробка плану роботи;
- складання бібліографії за темою;
- добір та вивчення літератури;
- розробка методики експериментального дослідження, його проведення;
- обробка результатів дослідження та їх інтерпретація;
- оформлення роботи.

Неодмінною умовою наукової роботи є ясність мети, чіткість постановки завдання, ясне уявлення про те, що потребує в'яснення, як це зробити та навіщо, який об'єкт дослідження, які критерії його виділення в матеріалі, що про нього вже відомо, ким отримані результати, що ще необхідно з'ясувати.

Кваліфікаційна робота повинна відповідати вимозі новизни, актуальності, достовірності та мати практичну значущість.

До поняття «актуальність» входить корисність теми для сучасного етапу розвитку науки. Мотивуючи актуальність дослідження, важливо зазначити, що проблема привертає увагу багатьох, але вона ще не повністю досліджена, важливо сформулювати своє розуміння того, що не повністю розкрито.

Під час встановлення актуальності теми неприпустиме нехтування працями попередників. Точне згадування ролі інших вчених у розробці того ж питання обов'язкове.

Встановлюючи актуальність теми, бажано також визначити, наскільки явище, що вивчається, є типовим, частотним та буде в змозі допомогти у загальному описі проблематики, що вивчається. Тобто актуальність може визначатися великою розповсюдженістю явища.

Вимога новизни може мати різні аспекти – одні хочуть подолати труднощі, яких не вдалося подолати їх попередникам, інших цікавить уточнення центральних понять у світі нових наукових даних, треті – намагаються удосконалити методи дослідження.

Питання про ступінь новизни виникає вже при виборі теми та об'єкту дослідження. Тему та проблему слід обирати або зовсім нову, або дуже актуальну, але не стару.

Вимога достовірності передбачає, що результати роботи повинні бути обґрунтовані достатнім об'ємом обробленого фактичного матеріалу, відповідністю об'єкту та методу дослідження та послідовним застосуванням вибраних методик.

Під час вибору теми дослідник-початківець має виявити, до якої більш чи менш розробленої наукової теорії це питання відноситься, і що вже накопичено наукою у цій галузі. Зробивши вибір напрямку дослідження, необхідно ознайомитися з працями вчених.

Після попереднього знайомства з темою і матеріалом та накопичення деяких фактичних даних треба звернутися до детального знайомства з історією питання та до того, що вже зробили попередники. Паралельно вже збирається бібліографія.

Значна увага повинна бути привернута до плідного виявлення, підбору та систематизації досліджень за темою роботи. Це – монографії, наукові статті, автореферати дисертацій та самі дисертації, тези конференцій. Ця робота проводиться у бібліографічних відділах бібліотек та в мережі Інтернет. Бажано почати з вивчення систематичного каталогу наукової бібліотеки та роботи з фаховими виданнями (перелік наукових фахових видань України, в яких представлено результати досліджень з методики викладання іноземних мов та філології див. у додатках). Слід враховувати, що систематичні каталоги складені окремо для монографічних публікацій та статей, які опубліковано в періодичних виданнях. З незрозумілими питаннями слід звертатися до бібліографа.

Слід звернути увагу, що назву та вихідні дані літературних джерел необхідно писати повністю згідно стандарту. Важливо дотримуватися усіх розділових знаків, які встановлені стандартом: тире, скісні риски одинарні та подвійні, розділові знаки тощо. Особливо важко буває відновити кількість сторінок у праці тоді, коли її вже немає під рукою.

Зміст теоретичної літератури фіксується у конспектах або виписках. Ступінь переробки чужого тексту при цьому може бути різний. Записувати своїми словами інформацію дуже корисно, так як при такій переробці вона краще розуміється та швидше запам'ятовується. Під час дослівного запису важливо відмічати цитати лапками, а пропуски – крапками. Усі цитати перевіряються.

Збір інформації за темою треба звикати комбінувати з аналізом того, що прочитано, це допомагає критичному та творчому сприйняттю.

Значні труднощі на шляху оволодіння науковою інформацією складає її значний обсяг, наявність різних точок зору. Це вимагає від студента враховувати

всі можливі орієнтири і особливо уважно відноситися до посилань, які зустрічаються при читанні літератури з теми.

Цей підготовчий етап дозволяє сформулювати назву теми, цілі та завдання роботи, скласти її план та висунути гіпотезу, доказу якої і присвячена робота.

Написання кваліфікаційної роботи у галузі методики викладання іноземних мов або англійської філології являє собою роботу дослідницького характеру, тема якої, як правило, вже задана у кінцевому вигляді. Можна сказати, що тема вже містить у собі проблему дослідження, тобто завдання теоретичного або практичного плану, вирішення якого ще відсутнє, або є недостатньо ефективним.

Після вибору теми та затвердження її наказом закладом вищої освіти студент самостійно добирає літературу, аналізує її, розробляє план роботи, методику дослідження.

2.2. СТРУКТУРА РОБОТИ

Кожна кваліфікаційна (магістерська) робота має у собі такі структурні елементи:

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних скорочень (у разі необхідності);
- вступ;
- основний зміст роботи, який відображено у 2-3 розділах;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (у разі необхідності).

Структурні елементи «титульний аркуш», «зміст», «вступ», «текст», «висновки», «список використаних джерел» є обов'язковими. Перелік умовних скорочень і додатки надаються у разі необхідності.

Титульний аркуш оформлюється за зразком (приклад оформлення див. у додатку А)

Зміст подають на початку роботи. У змісті відображено, з чого складається робота та вказуються сторінки усіх розділів, підрозділів та пунктів роботи (якщо вони мають заголовки) (приклад оформлення див. у додатку Б).

Перелік умовних скорочень містить усі прийняті в роботі малопоширені умовні скорочення. Він подається безпосередньо після змісту, починаючи з нової сторінки. Перелік треба друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять скорочення, справа – їх детальне розшифрування, наприклад:

АМ	англійська мова
СКК	соціокультурна компетенція

КМФ	композиційно-мовленнєві форми
ЕГ	експериментальна група
КГ	контрольна група

Незалежно від цього при першій появі цих елементів у тексті роботи наводять їх розшифровку, наприклад: соціокультурна компетенція (далі – СКК); композиційно-мовленнєві форми (далі – КМФ), експериментальні група (далі – ЕГ), контрольна група (далі – КГ).

Якщо умовні скорочення повторюються в тексті роботи менше ніж три рази, перелік не складають.

У **вступі** приводиться чітке та коротке обґрунтування вибору теми дослідження, визначення актуальності та певної новизни теми, дається формулювання об'єкта, предмета, цілей та завдань дослідження, висувається гіпотеза, описується комплекс використаних під час виконання роботи методів дослідження, розкривається практична значущість дослідження, вказується наукова новизна одержаних результатів, зазначається на яких наукових семінарах, конференціях, симпозіумах оприлюднені результати досліджень, а також публікації основних матеріалів дослідження.

В **основній частині** роботи викладаються теоретичні засади та коротка історія проблеми, описуються проведені студентом спостереження та експеримент, дається аналіз фактичного матеріалу, робиться узагальнення. Основна частина складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. У кінці кожного розділу автору рекомендується сформулювати коректні висновки. У тексті необхідно розміщувати графічний матеріал (таблиці, діаграми).

У **висновках** підводиться підсумок роботи, приводяться найбільш важливі висновки, до яких дійшов автор, описується їх практичне та теоретичне значення, можливості впровадження результатів дослідження та подальші перспективи роботи.

Список використаних джерел містить весь обсяг використаних студентами джерел. Він показує рівень вивченості стану проблеми, що досліджується, та навички роботи з науковою літературою. Список містить 80-100 джерел вітчизняних та зарубіжних авторів. Обов'язкова наявність англомовних джерел, кількість яких становить не менше чверті від загальної кількості позицій.

Додатки, якщо вони є, можуть містити вправи та методичні матеріали, тексти, схеми та таблиці, що не ввійшли до основної частини роботи, відібрані для аналізу мовні одиниці, глосарії, ілюстрації допоміжного характеру, фотографії, слайди або інші супутні матеріали.

Обсяг роботи: від 80 до 120 сторінок (до списку використаних джерел).

2.3. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ РОБОТИ

2.3.1. Вступ

Вступ є важливим структурним фрагментом роботи. Від його коректної побудови та чіткості формулювань, що використані, залежить логіка та змістове наповнення роботи. Структуру вступу складають такі компоненти в рекомендованій нижче послідовності:

1. Актуальність дослідження передбачає

- постанову проблеми в загальному вигляді, її зв'язок із практичними завданнями;

- стислий розгляд історії вивчення проблеми, ступеня її досліджуваності за хронологічним чи концептуальним принципом із зазначенням не висвітлених аспектів (цей компонент має містити ініціали та прізвища науковців, які займалися дослідженням зазначеної проблеми, в алфавітному порядку та з вказаним у дужках роком видання, посилання на ці роботи в тексті вступу не обов'язкові);

- обґрунтування вибору теми дослідження та його актуальності, яка має впливати із попередніх двох пунктів (висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним, досить кількома реченнями висловити головне – сутність проблеми або наукового завдання).

2. Визначення мети дослідження.

Мета дослідження повинна відповідати заявленій назві дослідження і мати безпосереднє відношення до предмету дослідження.

Наприклад, при темі дослідження *«Дидактичне мовлення як компонент лінгвометодичної підготовки майбутнього вчителя англійської мови»* мета дослідження звучить: *«теоретично обґрунтувати і розробити систему вправ з навчання професійного дидактичного мовлення майбутніх учителів англійської мови та перевірити її ефективність»*.

При темі дослідження *«Експресивний синтаксис у романі Джека Лондона 'Hearts of Three'»* мету дослідження можна сформулювати таким чином: *«дослідити типи та особливості функціонування експресивних синтаксичних конструкцій у романі Джека Лондона 'Hearts of Three', проаналізувати особливості реалізації синтаксичної експресивності на фактичному матеріалі»*.

5. Визначення завдань дослідження.

Завдання дослідження мають відбивати логіку досягнення його мети. Коректне визначення завдань дослідження край важливе, адже від нього залежить повнота розкриття теми, план роботи, послідовність загальних висновків. Завдання дослідження формуються у вигляді дієслівних

словосполучень, наприклад (стосовно вищезазначених тем):

1) - розглянути сутність поняття «дидактичне мовлення вчителя іноземної мови», визначити його основні характеристики та функції;

- уточнити зміст навчання дидактичного мовлення вчителя англійської мови;

- розробити систему вправ для навчання професійного дидактичного мовлення студентів-майбутніх учителів англійської мови та перевірити її ефективність;

- розробити методичні рекомендації з навчання професійного дидактичного мовлення студентів-майбутніх учителів англійської мови.

2) - визначити поняття експресивності як лінгвістичної категорії;

- уточнити поняття «експресивний синтаксис»;

- виділити типи експресивних синтаксичних конструкцій;

- визначити типи експресивних синтаксичних конструкцій в романі Джека Лондона 'Hearts of three' та дослідити особливості їх використання;

- проаналізувати стилістичні функції конструкцій в романі.

При темі дослідження «Метод проектів як засіб формування комунікативної компетенції учнів старшої загальноосвітньої школи» завдання можуть бути сформульовані наступним чином:

- дати теоретичне обґрунтування методу проектів у навчанні іноземних мов у його психологічному і дидактичному аспектах на основі ретроспективного аналізу науково-теоретичної літератури з даної проблеми;

- визначити теоретичні засади використання методу проектів як засобу формування комунікативної компетенції учнів старшої загальноосвітньої школи;

- розробити і апробувати у процесі дослідно-експериментальної роботи методичні рекомендації з використання методу проектів для формування комунікативної компетенції учнів старшої загальноосвітньої школи.

Як правило, формують 3-5 завдань, спрямованих як на теоретичне, так й на емпіричне вивчення проблеми.

6. Визначення **об'єкту** та **предмету** дослідження.

Об'єкт дослідження – це будь-яка задача чи самостійно виділена сукупність засобів, відношень, процесів, явищ, котра існує незалежно від дослідника та констатується ним.

Предмет дослідження визначає границі дослідження, той кут зору, з позиції якого буде розглянуто даний об'єкт.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження.

Наприклад, об'єктом дослідження з теми *«Дидактичне мовлення як компонент лінгвометодичної підготовки майбутнього вчителя англійської мови»* є *«процес формування і розвитку вмінь професійного дидактичного мовлення майбутніх учителів англійської мови»*, предметом дослідження – *«зміст та система вправ з навчання професійного дидактичного мовлення майбутніх учителів англійської мови»*.

Об'єкт дослідження з теми *«Експресивний синтаксис у романі Джека Лондона 'Hearts of Three'»* можна сформулювати *«експресивні синтаксичні конструкції як елемент ідіостилю Джека Лондона»*. Предмет такого дослідження можна визначити таким чином: *«особливості функціонування експресивних синтаксичних конструкцій в романі Джека Лондона 'Hearts of three'»*.

Об'єктом дослідження з теми *«Метод проектів як засіб формування комунікативної компетенції учнів старшої загальноосвітньої школи»* є *«процес формування комунікативної компетенції учнів на старшому ступені навчання середньої загальноосвітньої школи за допомогою методу проектів»*. Предмет такого дослідження можна визначити таким чином: *«методика формування комунікативної компетенції учнів старшої загальноосвітньої школи на основі методу проектів»*.

7. Для робіт в галузі англійської філології необхідно вказати **матеріал дослідження**. Матеріалом дослідження можуть служити: певні мовні та мовленнєві одиниці, отримані із словників, текстів різних стилів/дискурсів в писемній та усній формі.

Наприклад, при темі дослідження *«Лінгвокультурні особливості англомовного чату як різновиду комп'ютерно-опосередкованої комунікації»*:

«Матеріалом дослідження слугували роздруки 7 англомовних чатів. Сумарно вибірка фіксує 900 комунікативних кроків, тобто реплік комунікантів і ремарок про вхід у чат і вихід з нього. В роботі проаналізовано також абрєвіатури та повідомлення невербального кодового характеру, що використовуються в інтернет-спілкуванні».

8. **Гіпотеза дослідження** є побудовою припущення щодо ознак, закономірностей, способів існування досліджуваного об'єкта. Вона є варіантом можливого розв'язання проблеми, висувається апріорно й потребує перевірки й підтвердження. Подальший аналіз проблеми підтверджує гіпотезу, перетворюючи її на наукову теорію, або спростовує її, хоч існують гіпотези, які не можна підтвердити чи спростувати. Вони так і залишаються гіпотезами (наприклад, гіпотези походження мови, нативізму). Наприклад, у роботі з методики викладання іноземних мов на тему *«Навчання іноземного наукового писемного мовлення майбутніх учителів англійської мови»* гіпотезу можна

сформулювати таким чином: *«Гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні, що формування у студентів старших курсів спеціальних факультетів умінь англійськомовного наукового писемного мовлення буде ефективним, якщо: на теоретичному рівні забезпечити їх знаннями про лінгвістичні та структурно-композиційні особливості англійськомовного наукового стилю взагалі і різних його жанрів, зокрема; на практичному рівні забезпечити формування навичок та вмінь студентів здійснювати аналіз англійськомовних наукових текстів, виділяти в них фактуальну і концептуальну інформацію, здійснювати компресію змісту текстів, коректно використовувати отримані теоретичні знання при продукуванні наукових текстів різних жанрів».*

Гіпотезу дослідження з теми *«Метод проектів як засіб формування комунікативної компетенції учнів старшої загальноосвітньої школи»* можна сформулювати наступним чином: *«процес формування комунікативної компетенції учнів старшої загальноосвітньої школи буде ефективним за умови активного використання у освітньому процесі методу проектів».*

9. **Методи дослідження** (див. п. 3) повинні відповідати змісту роботи, коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось за допомогою того чи іншого методу.

Наприклад, у дослідженні з теми *«Дидактичне мовлення як компонент лінгвометодичної підготовки майбутнього вчителя англійської мови»:*

«З метою визначення понятійно-категоріального апарату, характеристики теоретичних засад формування навичок та вмінь професійного дидактичного мовлення майбутніх учителів і визначення змісту професійно-зорієнтованого навчання майбутніх учителів задіяно методи аналізу, узагальнення і систематизації психолого-педагогічних, лінгвістичних та лінгводидактичних досліджень, нормативних документів. Для вивчення й узагальнення практичного досвіду формування навичок та вмінь професійного дидактичного мовлення майбутніх учителів використано метод анкетування. Для виявлення рівнів володіння професійним дидактичним мовленням застосовано метод тестування. З метою перевірки ефективності розробленої експериментальної системи вправ проведено педагогічний експеримент. Для узагальнення експериментальних даних застосовані кількісні підрахунки.

У дослідженні з теми *«Аксіологічний аспект лінгвокультурного типуажу «детектив» (на матеріалі оповідань А. Конан Дойля про Шерлока Холмса)»* вказуємо наступне:

*«Для вирішення поставлених завдань використано такі **методи дослідження:** аналіз і узагальнення наукової літератури з проблеми дослідження; культурно-історичний для визначення ступеня і характеру впливу*

часу, в якому жив письменник, на його творчість; соціологічний для виявлення та систематизації ціннісних характеристик лінгвокультурного типуажу «детектив»; метод літературної герменевтики для інтерпретації досліджуваного образу як лінгвокультурного типуажу; метод мовностилістичного аналізу художнього тексту для систематизації засобів вербалізації ціннісних характеристик лінгвокультурного типуажу «детектив»».

10. **Наукова новизна** одержаних результатів розкриває, які нові наукові положення запропоновані автором роботи особисто. Застосовуються слова «дістало подальший розвиток», «удосконалено», «вперше». Наприклад:

Наукова новизна одержаних результатів: вперше досліджено стилістичний прийом порівняння на матеріалі англійської та української любовної лірики романтизму, реалізму, модернізму і постмодернізму; виявлено особливості вживання образного порівняння та його роль у відображенні мовної картини світу представників даних літературних напрямків порівнюваних лінгвокультур.

11. **Апробація** результатів роботи є переліком наукових семінарів, конференцій, круглих столів, симпозіумів тощо, на яких представлені результати дослідження. Також необхідно вказати у скількох публікаціях викладено матеріали дослідження, наприклад:

Результати дослідження пройшли апробацію на «Молодіжному науковому форумі: лінгвістика та методика викладання іноземних мов» (12 листопада 2017 р., м. Одеса) та відбиті в авторській публікації «До проблеми формування комунікативно-мовленнєвого репертуару майбутнього вчителя англійської мови» [23].

У квадратних дужках надається номер публікації автора дослідження, який обов'язково повинен бути включений до списку використаних джерел за алфавітним порядком.

12. **Практичне значення** дослідження може полягати в можливості застосування його результатів у лінгвістичних курсах або у практиці викладання іноземних мов.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці системи вправ, спрямованої на формування вмінь дидактичного мовлення у студентів 4-го курсу факультету іноземних мов, методичних рекомендацій щодо їх виконання та практикуму «Навчання дидактичного мовлення майбутніх вчителів англійської мови». Матеріали дослідження можуть бути використані у процесі підготовки студентів факультетів іноземних мов, на курсах підвищення кваліфікації вчителів, а також при розробці навчальних програм і посібників з навчання дидактичного мовлення майбутніх вчителів англійської мови.

13. Структура роботи передбачає опис складових роботи, наприклад:

Структура кваліфікаційної роботи визначається поставленою метою та завданнями наукового дослідження. Робота складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків, списку використаної літератури та додатків. Обсяг роботи 97 сторінок. Список використаних джерел нараховує 83 позиції теоретичних робіт, у тому числі 17 інішовних, та перелік чатів (7), що ввійшли до вибірки.

2.3.2. Основна частина роботи

Кваліфікаційні (магістерські) роботи можуть складатися з двох та більше розділів. Кожний розділ містить підрозділи. Кожний підрозділ може включати пункти та підпункти якщо вони передбачені автором.

Перший розділ роботи присвячують визначенню ключових понять дослідження і простеженню історії вивчення досліджуваної проблеми. Виклад тексту роботи не повинен зводитися до набору непов'язаних між собою окремих положень, фактів і цитат. Необхідно стисло, логічно й аргументовано викладати зміст і результати досліджень, уникати загальних слів, бездоказових стверджень, тавтології. Обов'язковим є аналіз різних точок зору на проблему дослідження, який полягає в зіставленні дефініцій і структури досліджуваних понять та в формулюванні власного висновку щодо трактовки поняття або категорії, найбільш прийнятної для даного дослідження. Такий висновок має носити аргументований характер.

Під час написання аналізу теоретичних джерел слід уникати таких типових помилок: *компіляція (поєднання готових фрагментів чужих досліджень без власної обробки джерел); перерахування літературних джерел і простий переказ їх змісту; відсутність авторської позиції.*

Для підтвердження власних думок, посилаючись на достовірне джерело чи для критичного аналізу того чи іншого твору слід використовувати цитати. Академічний етикет потребує точно відтворювати текст, що цитується, адже найменше скорочення наведеної цитати може спотворити зміст, який автор в неї вклав. Загальні вимоги до цитування та посилання див. у п. 2.4.

Вимоги до стилю викладу наукової інформації див. у п. 2.5.

Загальний обсяг огляду літератури не повинен перевищувати 1/3 обсягу основної частини дослідження.

Перший розділ завершують висновками до нього, в яких стисло викладають прийняті автором роботи дефініції, трактовки, класифікації ключових понять і категорій дослідження.

Другий та інші розділи роботи, якщо вони передбачені автором,

присвячують вивченню саме предмета дослідження на матеріалі дослідження, зазначеному у вступі. Цей розділ носить більш практичний і творчий характер, але його зміст не може протирічати положенням і висновкам першого розділу, який є теоретичним обґрунтуванням авторського дослідження тих чи інших явищ.

У роботах з методики викладання іноземних мов у другому розділі, як правило, представлені розроблені студентами комплекси завдань, системи вправ, експериментальні моделі, методичні рекомендації. Необхідним є наведення прикладів вправ та завдань до розроблених комплексів завдань, систем вправ, як-от:

Проілюструємо прикладами.

Приклад 1.

Тип вправи: некомунікативна, рецептивна, індивідуальна.

Мета: навчити студентів виділяти основну інформацію, головні ідеї тексту для підготовки доповіді-презентації.

Завдання: Look through the text below and try to note down only its main ideas and information (див. додаток А.1).

У роботах філологічного характеру експериментальний матеріал має бути репрезентивним, тобто кількісно та якісно підтверджувати робочу гіпотезу. За необхідне вважається наведення найхарактерніших прикладів ілюстративного характеру з обов'язковим посиланням на першоджерело (див. п. 2.5).

У роботах з методики викладання іноземних мов у третьому розділі (за наявності) описується апробація розроблених комплексів завдань, систем вправ, експериментальних моделей (див. п. 3.1).

У роботах філологічної спрямованості у другому чи у третьому (за наявності) розділі рекомендовано включити підрозділ лінгводидактичного характеру, у якому описуються можливості впровадження результатів дослідження у процес викладання фахових дисциплін.

У висновках до другого (та третього) розділу викладаються якісні і кількісні показники здобутих результатів, рекомендації щодо їх використання, узагальнення з авторського дослідження.

2.3.3. Висновки

У **висновках** підводять підсумки дослідження стосовно доведення робочої гіпотези та розкривають наскільки повно виконані завдання дослідження. У висновках подається оцінка результативності дослідження, ступеня виконання його завдань, узгодженість результатів з припущенням гіпотези, ступеня підтвердження гіпотези. Можливий додатковий висновок щодо подальших

перспектив дослідження. Загальні висновки необхідно вивільнити від другорядних подробиць.

2.4. ПРАВИЛА ЦИТУВАННЯ ТА ПОСИЛАННЯ

Загальні вимоги до цитування наступні:

1. Цитування не повинно бути надмірним чи недостатнім, так як і те й інше знижує рівень наукової роботи: надмірне цитування справляє враження компліятивності роботи, а недостатнє цитування при необхідності наведення цитат із використаних джерел або хоча б посилання на них знижує наукову цінність матеріалу роботи. Обсяг цитування не повинен перевищувати 25% від загального обсягу основної частини.

2. Текст цитати береться в лапки та наводиться в тій граматичній формі, що і в першоджерелі зі збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не беруться в лапки, за винятком випадків полеміки. В даних випадках вживається вираз «так званий».

3. Цитування повинно бути повним, без обгрунтованого скорочення тексту, що цитується, та без спотворення думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без спотворення змісту тексту та позначається трьома крапками. Три крапки ставиться в будь-якому місці цитати (з початку, в середині, в кінці). Наприклад:

А. Алхазішвілі зазначає, що практичне оволодіння дорослими інішомовним мовленням спирається на мнемомисленнєву діяльність, спрямовану на «... усвідомлення мовленнєвих механізмів і алгоритмів відповідних розумових дій» [4, с. 44].

Науковці визначають педагогічний ідеал як «уявлення педагога про те, яким він повинен бути відповідно до тієї педагогічної мети, яку він ставить перед собою, ... він проявляється в усвідомленні ним своєї місії, в баченні себе в педагогічному процесі» [63, с. 111].

4. При непрямому цитуванні (переказ, вираження думок інших авторів своїми словами), що значно скорочує текст, слід бути досить точним у вираженні думок автора та коректним оцінюючи зміст викладеного матеріалу, давати відповідні посилання на джерело. Наведемо приклад:

Оскільки, за Л. Виготським [12], головним механізмом розвитку психіки є механізм засвоєння соціально-історичних форм діяльності, у навчальній діяльності дорослих домінують вищі психічні функції: довільне сприйняття й запам'ятовування, активна увага, відвернене мислення й вольова дія, що Л. Веккер [18] вважає показником високого рівня розвитку інтелекту як цілісної сукупності пізнавальних процесів усіх рівнів, від сенсорного до концептуального.

5. Якщо необхідно виразити відношення автора роботи до окремих слів чи думок тексту, що цитується, то після них ставиться знак оклику чи знак питання, які беруться в дужки.

6. Якщо автор роботи, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, він повинен це виділити, тобто після пояснювального тексту ставиться крапка, потім вказуються ініціали автора роботи, а весь текст береться в дужки. Наведемо приклади: (*виділено мною – Т. К.*), (*курсив наш – Т. К.*).

7. При цитуванні іншомовних (англійськомовних, німецькомовних, тощо) джерел цитата надається мовою оригіналу, після неї у дужках надається її переклад українською мовою у лапках, потім вказуються ініціали автора роботи. Наприклад:

Ми поділяємо точку зору Ann Jones, що “there are differences of opinion as to meaning of authenticity; however, in much of the world, the term refers to real, unmodified oral or written discourse taken from the context in which students will be using the target language” («існують різні думки про значення автентичності; однак здебільшого у світі термін відноситься до реального, незміненого усного чи письмового дискурсу, узятого з контексту, у якому студенти будуть використовувати мову, яку вивчають» (переклад наш – Г. Б.)) [83, с. 42].

8. Кожна цитата, наведення трактовок, дефініцій, класифікацій вчених повинні супроводжуватися посиланням на джерело, бібліографічний опис якого повинен оформлюватись згідно з вимогами бібліографічних стандартів.

Посилання в тексті роботи слід робити у квадратних дужках після імені вченого, цитати, назви документа. Посилання на цитовану літературу внизу сторінки не допускаються. В квадратних дужках вказується порядковий номер джерела у списку використаної літератури. Наприклад:

Такої точки зору дотримується й І. Р. Гальперін [12].

Якщо наводиться кілька джерел, то між їх номерами ставляться крапки з комами, наприклад:

На основі існуючих класифікацій [15; 25; 29; 34] та проведеного аналізу творів письменника, нами була запропонована власна класифікація алюзій.

Якщо декілька науковців дотримуються спільної точки зору на те чи інше явище, посилання оформлюється так: [11-13; 25]. У наведеному прикладі джерела 11-13 є проаналізованими роботами одного автора.

Якщо наводяться сторінки конкретного джерела, на які робиться посилання, то після номера роботи вченого ставиться кома, після якої маленька літера «с» з крапкою та номер сторінки, звідки взято цитоване визначення. Наприклад:

На думку Л. Мурзіна та А. Штерна «одним із способів найбільш повної передачі цілісності тексту є його компресія» [6, с. 73]. Вчені розглядають компресію як «процес, при якому все другорядне прибирається, передається

лише основний зміст» [6, с. 73], тобто відбувається не просто механічне зменшення обсягу тексту.

При не буквальному викладенні чужого положення вказання на номер сторінки не є обов'язковим, але бажаним, наприклад:

У процесі формування професійно-педагогічної культури І. Ісаєв [42, с. 133-135] виділяє одну з головних тенденцій – тенденцію, що розкриває залежність формування професійно-педагогічної культури від ступеня розвитку професійної свободи особистості, її творчої самореалізації у педагогічній діяльності, у виборі її стратегії і тактики.

Якщо цитата повністю відповідає тексту, що цитується, то вона починається з великої літери у всіх випадках, крім одного – коли ця цитата являє собою частину речення автора роботи.

В. Г. Зайць підкреслює, що мовна картина світу є антропоцентричною, тому її дослідження в певну епоху неможливе без вивчення мови художніх творів відповідної епохи. «Мовна картина світу – це результат духовної активності народу, втілений у словесних засобах його мови; це сукупність уявлень про світ, що зафіксовані у значеннях слів і співвіднесених зі словом фразеологізмів; це вербальне вираження семантики мови; прагматичні чинники комунікації» [21, с. 1].

Якщо цитата відтворює тільки частину речення тексту, що цитується, то після відкритих лапок ставлять крапки. Тут можливі два варіанти оформлення цитат:

1. Цитата починається з великої літери, якщо текст, що цитується йде після крапки (див. наведений вище приклад) чи двокрапки:

Близький до цього і підхід С. Хайндс: «Алюзії ... є однаковою мірою аллюзивними, будь вони непрямі (за допомогою, наприклад, немаркованої цитати) або прямі (за допомогою, наприклад, цитування тексту із зазначенням джерела) [45, с. 65].

2. Цитата починається з маленької літери, якщо вона вводиться в середину авторського речення неповністю (пропущені перші слова), наприклад:

На цей факт звертає увагу А. В. Кунін, який зазначає, що «евфонічні засоби сприяють семантичній та структурній замкненості фразеологічних одиниць» [2, с.143].

Маленька літера вживається і в тому випадку, коли цитата органічно входить в склад речення, незалежно від того, як вона починалась в першоджерелі, наприклад:

Схоже визначення пропонує О. Христенко. Так, вчена визначає алюзію як «специфічний натяк, особливість якого полягає в «інакомовності», тобто в непрямом, шляхом згадки якого-небудь імені або назви, відсиланні до

загальновідомого літературного твору або історичному факту» [38, с. 42].

Як вже зазначалося у п. 2.3.2, у роботах філологічної спрямованості необхідним є наведення прикладів ілюстративного характеру з обов'язковим посиланням на першоджерело. Такі приклади друкуються курсивом, елементи ілюстративного матеріалу (слова, фрази, речення), які потребують виділення (ілюстровані мовні явища), друкуються напівжирним шрифтом або підкреслюються, а значення слів або виразів беруться в лапки, наприклад:

Проведений аналіз дозволив зробити висновок, що у творах письменника переважають номінативні алюзії-антропоніми. Так, у своєму короткому оповіданні «Eleonora», Е. А. По звертається до відомих міфологічних образів:

<...> *a murmur that swelled, at length, into a lulling melody more divine than that of the harp of Aeolus – sweeter than all save the voice of Eleonora* [56, с. 49].

У квадратних дужках надається номер першоджерела, включений до переліку використаних джерел за алфавітним порядком, та сторінка на якій знаходиться цитований уривок.

Авторські випущення тексту позначаються трьома крапками у квадратних або косих дужках (див. приклад вище).

2.5. СТИЛЬ ВИКЛАДУ НАУКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Стиль тексту кваліфікаційної (магістерської) роботи, який відображає інтелектуальну діяльність автора, має характеризуватися логічністю, об'єктивністю, безособовістю. Необхідно мати на увазі, що функція наукового тексту, яким є текст кваліфікаційної роботи, – послідовне та систематичне висвітлення та аргументований доказ чи, навпаки, аргументоване спростування наукових концепцій та теорій.

Відомо, що умови наукової комунікації породжують тенденцію до традиційності та уніфікації мовних засобів, яка проявляється як на рівні стандартизації термінології, так і при виробі типових прийомів композиційної організації, а це зв'язано з появою певних синтаксичних конструкцій, типових для текстів наукового стилю.

Так, детальна передача причинно-наслідкових відношень, використання підрядних речень, дісприкетникових і дісприслівникових зворотів, широке використання паралельних конструкцій та вставних слів (*по-перше; по-друге; як вже зазначалося; як відомо; на перший погляд* і т. ін.) покликані забезпечити більшу аргументованість того, що висловлюється, та полегшення розуміння читачем тексту роботи.

У тексті кваліфікаційної роботи рекомендується ширше використання пасивних конструкцій замість активних, що створює безособовість вираження

думки; пропонується заміна дієслова-присудка сполученням іменника з дієсловом (*проводити аналіз, являти інтерес для...* та ін.)

В останньому випадку синонімічними виявляються зв'язкові дієслова (*бути, являтися, ставати*) та напівзв'язкові та напівзнаменні (*являти собою, помічати, виявлятися*). Окрім цього, у науковому мовленні широко прийнята нульова зв'язка, наприклад: *звідси – неадекватність вираження змісту*.

Студентам слід звернути увагу на вираження авторської позиції, модальності та зв'язності тексту. Необхідність доказової оцінності вимагає частого використання так званих пропозиційних установок, які виражають відношення автора до висловлювання та одночасно служать для зв'язку з попереднім висловлюванням (*уявляється доцільним відмітити...; слід, однак підкреслити...; як бачимо; як вважаємо; якщо виходить з тлумачення терміна ...; умовимося вважати, що...; повертаючись до питання про...; відмітимо...; відомо/загальновідомо, що...; загальновизнано, що...; очевидним є той факт, що ...*). Ці вирази авторського погляду чи думки найбільш частотні на початку абзацу, але можуть використовуватися також і як вставні і всередині речення (наприклад: *..., як неважко показати, ...*).

Рекомендується також звернути особливу увагу на деякі особливості використання форм особи. Вважається більш доцільним використання безособових, порівняно з особовими, зворотів (*«можна вважати доведеним...»* замість *«ми довели...»*, *«неважко впевнитися у тому, що...»* замість *«ми впевнені...»*). Для більшої переконливості важливо також показати і підставу для авторської оцінки: *аналіз прикладів показує...; наведені факти підтверджують...; у зв'язку з зазначеним вище можна...; як бачимо з даних таблиці... . Корисними еквівалентами виявляються сполучення, як-от: у дослідженні встановлено...; аналіз мовного матеріалу засвідчив...; з результатів аналізу випливає, що...; результати проведеного аналізу/роботи дають підстави вважати, що...; з огляду на викладене доходимо таких висновків ...; аналіз результатів спрямованого асоціативного експерименту... виявив...; наведений далі приклад ілюструє ...; у процесі дослідження було також зафіксовано, що ... і т. ін.*

Перша особа однини (*я намагаюсь відслідкувати...; я вважаю можливим...*) доречна у тексті в працях авторитетних вчених. Починаючим авторам, якими є студенти, у тексті наукової роботи слід уникати подібних егоцентричних побудов.

Деякі недосвідчені автори намагаються створити видимість аргументації за рахунок таких конекторів, як *«отже»* або *«таким чином»*, що небажано при відсутності дійсно логічної мотивації. Це зауваження не означає пропозицію не використовувати ці зв'язки. Навпаки, вони є необхідними, але як підкріплення

дослідницької логіки міркування. Студенту треба користуватися багатим арсеналом подібних засобів: сполучники, сполучникові прислівники, комбінації видо-часових форм дієслова тощо. Зв'язкові засоби, як правило, виконують багато комунікативних функцій. Вони можуть вказувати на початок міркування (*перш за все; тепер; спочатку*), можуть протиставляти наступне попередньому (*з одного боку; з іншого боку; разом з тим*), виражати наслідкові відношення (*таким чином; відтак*).

Під час написання тексту роботи студентам необхідно логічно, структурно та графічно представляти думку у межах кожного абзацу, для того щоб рух інформації до читача був оптимально організованим.

Основна думка звичайно розміщується на початку абзацу. Тому перше речення дуже важливе для орієнтування в тексті. Від ствердження потім слід перейти до доказу, підкріплюючи його прикладами та їх аналізом.

Оскільки абзац є композиційним маркером тексту, бажано, щоб абзаци були пропорційні і сторінка ділилася б на невелику кількість частин. Сторінки з суцільним текстом без абзаців викликають стомлення при читанні.

На фоні складних синтаксичних побудов короткі прості речення фіксують увагу читача, додатково акцентуючи важливі положення, факти, доводи. На початку абзацу такі речення служать для введення нової думки, переліку або доказу. Якщо короткі прості речення займають місце в кінці абзацу, вони підсумовують міркування.

Деякі кліше для написання наукових робіт див. у додатку Д.

2.6. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Список використаних джерел оформлюється згідно вимог державного стандарту України (Бюлетень ВАК України № 5, 2009 р.) у **алфавітному порядку** таким чином:

- наукові джерела у алфавітному порядку «кирилицею» (українська, російська, білоруська мови, тощо);
- наукові джерела у алфавітному порядку «латиницею» (англійська, німецька, французька мови тощо).

У роботах з англійської філології після списку використаної літератури наводиться список використаних довідкових джерел – **довідкові джерела (словники)**, до якого вносяться словники, енциклопедії, довідники (якщо автор роботи використав вказані джерела).

Після списку використаних довідкових джерел наводиться список джерел ілюстративного матеріалу – **ілюстративні джерела**, що містить художні твори,

газети, журнали, словники, джерела з мережі Інтернет тощо, з яких автор наукової роботи брав приклади для аналізу.

Приклади оформлення бібліографії:

1. Монографії, книги, навчальні посібники одного автора:

1. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка : учеб. для институтов и факультетов ин. яз. [на англ. яз.] / Ирина Владимировна Арнольд. – [3-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Высш. шк., 1986. – 295 с.

2. Барабанова Г. В. Методика навчання професійно-орієнтованого читання в немовному ВНЗ : [навч. посіб. для студ. пед. ВНЗ і філол. ф-тів за фахом «Іноземні мови» : моногр.] / Галина Васильевна Барабанова. – К. : ІНКОС, 2005. – 315 с.

3. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования / Илья Романович Гальперин ; под ред. Г. В. Степанова. – [7-е изд.]. – М. : Либроком, 2009. – 144 с. – (Лингвистическое наследие XX века).

4. Кочерган М. П. Загальне мовознавство : [підруч.] / Михайло Петрович Кочерган. – [3-тє вид.]. – К. : Академія, 2006. – 464 с.

2. Два і більше авторів:

1. Гальскова Н. Д. Теория обучения иностранным языкам: лингводидактика и методика : [учеб. пособ. для вузов] / Н. Д. Гальскова, Н. И. Гез. – [6-е изд., стереотип.]. – М. : Academia, 2009. – 336 с.

2. Завдання для тестової перевірки знань, умінь і навичок для випускників загальноосвітніх шкіл, ліцеїв і гімназій : англійська мова / [кол. авторів ; наук. керівник С. Ю. Ніколаєва]. – К. : Проза, 1993. – 235 с.

3. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах : [підручник] / [кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої]. – [2-ге вид., випр. і перероб.]. – К. : Ленвіт, 2002. – 328 с.

4. Тарнопольський О. Б. Ділові проекти : [підруч. з ділової англ. мови для студ. вищих закл. освіти та ф-тів екон. профілю : кн. для викладача] / О. Б. Тарнопольский, С. П. Кожушко. – [2-ге вид., випр. і доп.]. – Вінниця : Нова Книга, 2007. – 88 с.

3. Статті в журналах, збірках наукових праць, розділи колективних монографій, тези конференцій:

1. Бігич О. Б. Мультимедійне забезпечення лекції як комплекс засобів активізації пізнавальної діяльності студентів / О. Б. Бігич // Інозем. мови. – 2006. – № 2. – С. 18–21.

2. Зернецька А. А. Підхід, метод, принцип, прийом, навчальні впливи / А. А. Зернецька // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки : [зб. наук. праць]. – Вип. 12. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. – С. 110–114.

3. Скляренко Н. К. Типологія вправ для навчання ділового спілкування та сучасні вимоги до них / Н. К. Скляренко // Навчання ділової англійської мови у східній Європі: для чого та як: III Міжнар. наук. конф.: тези доп., Дніпропетровськ, 14–15 травня 2004 р. – Дніпропетровськ: Вид-во ДУЕП, 2004. – С. 23–25.

4. Смелякова Л. П. Художня література в країнознавчій підготовці студентів мовного вузу / Л. П. Смелякова // Методика викладання іноземних мов: [наук.-метод. зб.]. – К.: Освіта, 1992. – Вип. 20. – С. 3–8.

5. Goodwin C. Conversation Analysis / C. Goodwin, J. Heritage // Annual Review of Anthropology. – 1990. – Vol. 19. – P. 283–307.

6. Bartlett L. Teacher Development through Reflective Teaching / L. Bartlett // Second Language Teacher Education [eds. Jack C. Richards, David Nunan]. – New York: Cambridge University Press, 1990. – P. 202–214.

4. Автореферати дисертацій:

1. Бігич О. Б. Теоретичні основи формування методичної компетенції майбутнього вчителя іноземної мови початкової школи: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання: германські мови» / О. Б. Бігич. – К., 2005. – 36 с.

2. Биконя О. П. Навчання майбутніх економістів ділових усних та писемних переговорів англійською мовою: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання: германські мови» / О. П. Биконя. – К., 2006. – 21 с.

5. Дисертації:

1. Корнева З. М. Методика навчання майбутніх економістів англійського ділового мовлення на основі технології занурення: дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.02 / Корнева Зоя Михайлівна. – К., 2006. – 304 с.

6. Енциклопедії, словники, довідники:

1. Сучасний фразеологічний словник української мови / [авт.-уклад. А. П. Ярещенко, В. І. Бездітко, О. В. Козир та ін.]. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2009. – 640 с.

2. Ширшов Е. В. Информационно-педагогические технологии: ключевые понятия: словарь / Е. В. Ширшов; под. ред. Т. С. Буториной. – Ростов-н/Д: Феникс, 2006. – 256 с. – (Серия «Высшее образование»).

3. Longman Idioms Dictionary: over 6000 Idioms / [ed. K. Stern]. – [3rd addition]. – Addison Wesley Longman Ltd, 2000. – 398 p.

4. Webster's New Dictionary of Synonyms: A Dictionary of Discriminated Synonyms with Antonyms and Analogous and Contrasted Words. – Springfield, Mass., 1984. – 909 p.

7. Електронні ресурси:

1. Бігич О. Б. Інформаційно-комунікативна компетенція викладача іноземної мови : розробка авторських додатків [Електронний ресурс] / Оксана Борисівна Бігич // Научный потенциал мира. Педагогіка : матеріали междунар. научн. інтернет-конф., 2007. – Praha : Publishing House Education and Science s.r.o., 2007. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/16_NPM_2007/Pedagogica/22170.doc.htm. – Назва з титул. екрану.
2. Григорьев С. Г. Концепция образовательных электронных изданий и ресурсов – шаг на пути к качественному образованию [Электронный ресурс] / [С. Г. Григорьев, В. В. Гриншкун, В. П. Демкин и др.] // Материалы 12-ой междунар. конф.-выставки «Информационные технологии в образовании» ИТО–2002. – 2002. – Режим доступа : <http://www.ito.su/2002/P/P-0-226.html>. – Название с титул. экрана.
3. Справочник по грамматике английского языка [Електронний ресурс] // Study.ru : [сайт]. – Режим доступу : <http://www.study.ru/support/handbook/>. – Назва з титул. екрану.
4. Hewings M. A History of ESP through ‘English for Specific Purposes’ [Електронний ресурс] / M. Hewings // English for Specific Purposes World : A Web-Based Journal. – 2002. – No. 1 (3). – Режим доступу до журн. : http://www.esp-world.info/Articles_3/Hewings_paper.htm. – Назва з титул. екрану.
5. The free dictionary : [site]. – Режим доступу : <http://www.thefreedictionary.com/>. – Назва з титул. екрану.

2.7. ВИМОГИ ДО ФОРМАТУВАННЯ РОБОТИ

2.7.1. Загальні вимоги

Робота друкується за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210 x 297 мм) 14 кеглем шрифтом Times New Roman через 1,5 міжрядкових інтервали. Текст роботи необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє й нижнє – по 20 мм. Відступ абзацу дорівнює 1,25 мм.

Кожна структурна частина роботи (ЗМІСТ, ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ, ВСТУП, ПЕРШИЙ/ДРУГИЙ РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ) починається з нової сторінки. Заголовки структурних частин друкують великими літерами, напівжирним шрифтом посередині сторінки. Крапка після заголовка не ставиться. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу напівжирним шрифтом. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Відстань між заголовком та підзаголовком і між підзаголовком та текстом дорівнює одному інтервалу (див. приклад оформлення заголовків у додатку В).

2.7.2. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, рисунків (малюнків), таблиць подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок цього розділу. Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. Наприклад: «2.1» (перший підрозділ другого розділу). Пункти нумерують у межах кожного кожного підрозділу. Наприклад: «2.1.3» (третій пункт першого підрозділу другого розділу) (див. додаток В). Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими ж правилами, як пункти, підпункти можуть не мати заголовка.

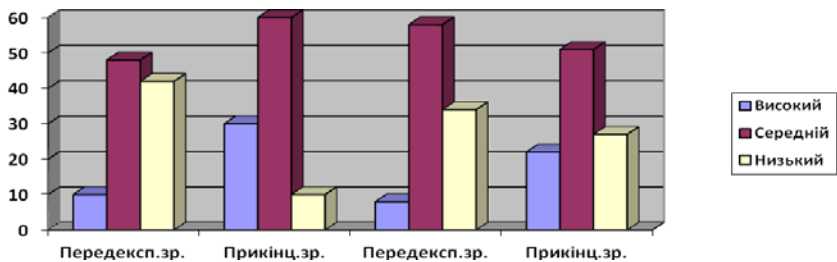
Ілюстрації і таблиці, які розміщені на окремих сторінках наукової роботи, включають до загальної нумерації сторінок.

2.7.3. Оформлення ілюстрацій і таблиць

Ілюстрації (малюнки, схеми, графіки, діаграми) і таблиці необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Посилання в тексті на номер малюнка, таблиці, сторінки, розділу пишуть скорочено та без знаку «№». Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» / «Мал.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках.

Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рис. 2.2 (другий рисунок другого розділу). Номер ілюстрації, її назву і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією по центру сторінки. Якщо в розділі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами. Наприклад:

Рис. 2.2. Порівняльний аналіз результатів передекспериментального та післяекспериментального зрізів в ЕГ та КГ

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлятися у вигляді таблиць. Таблицю розміщують після першого згадування про неї.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують надпис «Таблиця» із зазначенням її номера курсивом. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: *Таблиця 2.1* (перша таблиця другого розділу). Якщо в розділі одна таблиця, її нумерують за загальними правилами. Нижче напівжирним шрифтом з вирівнюванням по центру друкують назву таблиці. Приклад оформлення таблиць:

Таблиця 2.2.

Порівняльні кількісні дані рівнів сформованості СК студентів 3 курсів ЕГ та КГ, (у %) (передекспериментальний зріз)

Група	Рівень сформованості СК		
	Низький	Середній	Високий
КГ	50,14%	43,65%	6,21%
ЕГ	51,65%	42,21%	6,14%

При перенесенні частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» та її номер вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовж табл.» і вказують номер таблиці.

Як правило, після таблиць робиться узагальнення у вигляді висновків, котрі в тексті починаються словами: «таблиця дозволяє зробити висновок, що», «із таблиці видно, що» і т. ін. Часто таблиці дають змогу виявити та сформулювати певні закономірності.

2.7.4. Оформлення додатків

Додатки оформлюють як продовження роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А, додаток Б. Один додаток позначається як додаток А. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки.

Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами напівжирним шрифтом з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток» і велика літера, що позначає додаток.

Текст кожного додатка за необхідністю може бути поділений на розділи та підрозділи, які нумерують в межах кожного додатка. Наприклад: Б.2 – другий розділ додатка Б.

2.7.5. Деякі тонкощі форматування роботи

У тексті будь-якої наукової роботи вживаються слова та їх елементи, які пишуться окремо, але не можуть бути розміщеними на різних рядках. Для запобігання таких помилок використовують так званий нерозривний пробіл, який здійснюють одночасним натисканням клавіш Ctrl + Shift та пробілу. Перелік випадків необхідного вживання нерозривного пробілу:

- 1) ініціали та прізвища: М. М. Грищенко;
- 2) скорочення перед і після цифри: 2014 р.; с. 145;
- 3) у бібліографії перед двокрапкою та крапкою з комою: М. : Наука; під ред. В. М. Петренка а ; передмова Е. С. Грац;
- 4) у назві установ перед і після слова «імені»: Київський національний університет імені Т. Г. Шевченка.

Коли рядок закінчується на **дефіс**, який відділяє цифру від наступної цифри або літери (с. 3-5; у 2000-х рр.), такий дефіс також роблять нерозривним за допомогою комбінації клавіш Ctrl + Shift + дефіс.

Для того, щоб впевнитися, що нерозривні пробіл і дефіс ніде не пропущені, потрібно включити перевірку недрукованих знаків при комп'ютерному наборі тексту (значок ¶ у командному рядку Windows). При цьому звичайний пробіл буде позначатися крапкою між словами, а нерозривний – значком °. Бажано також перевірити, щоби між словами не було зайвих пробілів.

Неприпустимо робити відступ абзацу за допомогою клавіші табуляції або пробілу. Форматування абзацу треба здійснювати програмним засобом у спеціальному діалоговому вікні «абзац».

3. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Метод – 1) спосіб організації пізнавальної й дослідницької діяльності науковця з метою вивчення явищ і закономірностей певного об'єкта науки; 2) система процедур аналізу об'єкта дослідження та/або перевірки отриманих результатів (у другому значенні метод ототожнюється з терміном «методика»).

Існує диференціація методів на *загальні* та *спеціальні*. Перші є дослідницькими операціями з явищами об'єктів будь-якої науки, другі застосовуються в конкретній науці щодо опису й аналізу її об'єкта. До загальних методів належать *екстраполяція, індукція, дедуція, аналіз, синтез, опис, порівняння, формалізація, ідеалізація, експеримент, фальсифікація, моделювання* тощо. Дамо коротку характеристику зазначених методів.

Екстраполяція – є методом розповсюдження теоретичних висновків відносно вивчених фактів на інші подібні факти.

Індукція розглядається як метод узагальнення результатів окремих конкретних спостережень й експериментів (шлях від конкретного, одиничного до загального). У лінгвістичних дослідженнях індуктивні методи застосовуються при створенні різних класифікацій мовних явищ, вивченні синкретизму, універсалій, типології та характерології мов.

Дедуція є методом переходу від загальних тверджень до конкретного умовиводу, знань про одиничне, що перебувають у логічних відношеннях слідування. У лінгвістиці дедуктивні методи використовуються щодо встановлення статусу різних мовних одиниць, належності їх до певної частини мови, розряду, категорії за умови визначення загальної кваліфікації частини мови, розряду, категорії і т. ін.

Аналіз і синтез як загальнонаукові методи являють собою діалектичну єдність протилежностей: перший передбачає розділення цілого на частини й опис кожної з частин і зв'язків між ними, другий – поєднання частин у цілісну систему.

Опис – узагальнення та приведення в систему записів, що одержані за допомогою інших методів дослідження.

Порівняння використовується з метою вияву спільних і специфічних ознак двох явищ, розбіжностей між ними за певними параметрами.

Формалізація як загальнонауковий метод ґрунтується на встановленні відповідності досліджуваних об'єктів, їхніх ознак і відношень до сталих, добре доступних для огляду й можливих для ототожнення матеріальних конструкцій, які дають змогу виявити й фіксувати сутнісні особливості предмета вивчення.

Ідеалізація є процесом мисленнєвого творення ідеалізованих об'єктів на підставі припущення умовної тотожності ідеальної моделі й реального зразка,

формулювання ідеалізованих припущень. Вона представляє результат пізнавальної діяльності дійсного положення речей й є важливим засобом створення наукових теорій. У мовознавстві результатом ідеалізації є моделі перекладу, комунікативної ситуації, дискурсу тощо.

Експеримент передбачає емпіричну перевірку гіпотези на практиці, розв'язання проблеми досвідним шляхом на підставі анкетування, опитування, вимірювання, статистичного аналізу й обробки отриманих результатів. У мовознавстві широко застосовується асоціативний експеримент, різні методики експериментальних фонетичних, психолінгвістичних досліджень.

Фальсифікація полягає в навмисному висуненні хибної гіпотези задля встановлення об'єктивних закономірностей або взагалі в доведенні хибності гіпотези шляхом її емпіричної перевірки, адже всяка гіпотеза повинна припускати можливість свого спростування.

Моделювання є сукупністю способів ідеалізації й абстрагування, аналізу й синтезу з метою мисленнєвого й формалізованого (спрощеного) представлення об'єктів (оригіналів) дослідження й вивчення на підставі цього представлення відповідних явищ, ознак, процесів, зв'язків, встановлення закономірностей існування й функціонування об'єктів. Моделювання застосовується за умови неможливості чи ускладненості дослідження оригіналів у природному середовищі для визначення їхніх характеристик, оптимізації управління й користування об'єктами, для перевірки гіпотез тощо.

3.1. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ В МЕТОДИЦІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Методика викладання іноземних мов має широку систему методів дослідження, у яку входять науково-дослідні методи базових наук – психології, лінгвістики, психолінгвістики, дидактики. Методи дослідження щільно зв'язані між собою, можуть використовуватися як окремо, так і в сукупності.

До *методів науково-теоретичного рівня* відносять: *екстраполяцію, індукцію, дедукцію, аналіз, синтез, опис, порівняння, формалізацію, ідеалізацію, фальсифікацію, моделювання* (див. вище).

Методи науково-експериментального рівня (за Е. Штульманом) наступні: *вивчення наукових джерел, вивчення архівної документації, спостереження, експеримент, досвідне навчання, тестування, узагальнення передового педагогічного досвіду, вивчення навчальної документації та робіт учнів, бесіда, анкетування, хронометраж, математико-статистичні методи*. Наведемо коротку характеристику зазначених методів.

Метод вивчення літературних джерел та архівних документів – їх мета – відбір фактів, що зібрані іншими дослідниками з проблеми, що вивчається, та відображених у методичних публікаціях, архівних матеріалах тощо.

Спостереження – метод, при якому пізнання педагогічних процесів або явищ здійснюється дякуючи їх особистому сприйняттю дослідником.

Тестування – класифікація методичних тестів за *основною метою використання* (діагностичні, прогностичні, констатуючі, змішані); за *структурою* (прості (однорідні), комбіновані); за *періодичністю використання* (повсякденні (поточні, періодичні, глобальні)); за *змістом знань, умінь, навичок* (аспектні, комплексні); за *формою виконання* (усні, писемні, змішані); за *умовами та місцем проведення* (аудиторні, позааудиторні, лабораторні).

Хронометраж – точне встановлення часу, який витрачено на навчальні дії.

Студенти, що виконують наукове дослідження з методики викладання іноземної мови, повинні знати, що за характером проблем, на вирішення яких спрямовано експеримент, дослідження розділяються на три категорії.

Перша категорія – дослідження первинних проблем. Це є самостійне дослідження якої-небудь проблеми однієї з базисних наук, вирішення котрої є необхідною основою вирішення власне методичних проблем. Первинні дослідження можуть бути психолого-методичні, лінгво-методичні, соціолого-методичні і т. ін. Це дослідження, наприклад, у галузі вивчення мотиваційних передумов оволодіння іноземною мовою, проблеми здібностей до іноземної мови тощо.

Друга категорія – вторинні дослідження. Це є переважно експериментальні дослідження фундаментальної методичної проблеми, вирішення якої безпосередньо співвідноситься з ознакою одного з методів навчання іноземних мов (методостворювані проблеми). Вторинні дослідження повинні базуватися на результатах первинних. Це, наприклад, дослідження ефективності перекладних вправ при навчанні лексики чи граматики, порівняння ефективності комплексного та усного ввідного курсів і ін.

Третя категорія – теоретичні дослідження. Це – дедуктивний пошук нового шляху навчання конкретних мовних явищ або мовленнєвих вмінь, що спирається на результати первинних та вторинних досліджень. Цей шлях згодом вдосконалюється та його ефективність перевіряється в експерименті. Таке дослідження носить науково-практичний характер.

Зустрічаються також роботи змішаного характеру.

Велике значення для виконавців кваліфікаційної роботи магістра має усвідомлення специфіки відношень теорії та експерименту.

Відтак, у методиці викладання іноземних мов, як і у будь-якій іншій експериментальній науці – теорія може бути створена тільки при активній участі

експериментальних досліджень. Тому теорія не може бути протиставлена експерименту, а необхідно розрізнити дедуктивно-теоретичну та експериментально-теоретичну частини дослідження, у взаємодії котрих і створюється методична теорія.

Дедуктивно-теоретична – це експериментальна частина дослідження, функції якої такі:

1. Сформуувати та сформулювати гіпотезу.
2. Обґрунтувати структуру і методику експерименту.

До змісту експериментально-теоретичної частини входять:

1. Проведення експерименту та опис його ходу.
2. Вирішення питань щодо забезпечення достовірності експерименту.
3. Дослідження процесуального аспекту експерименту та його інтерпретування.
4. Виклад та аналіз результативного аспекту експерименту (готових даних).
5. Синтезування даних результативного та процесуального аспектів експерименту дослідження.
6. Вирішення проблеми.

Для проведення наукового дослідження необхідно здійснити вибір виду методичного експерименту, враховуючи певні критерії, за якими класифікуються експерименти у методиці викладання іноземних мов (за П. Гурвичем). Такі критерії слугують орієнтирами для визначення місця, цілі, структури, організації та методики експерименту. Це наступні критерії:

1. Співвіднесеність експерименту з окремими фазами дослідження.
2. Кількість гіпотез, що протиставляються в експерименті.
3. Ступінь наближеності експерименту до реального процесу навчання.
4. Ступінь визначуваності наперед реалізації плану експерименту.

Згідно з першим критерієм виділяються: *діагностичні* (в результаті експерименту дослідник закріплюється у своїй первісній думці, яка базується на педагогічному досвіді); *розвідувальні* (направлені на уточнення гіпотези); *основні* експерименти.

За другим критерієм розрізняють *вертикальні* (неваріантні), *горизонтальні* (варіантні) та *змішані* експерименти.

У вертикальних експериментах порівнюються рівні знань, умінь та навичок, яких випробувано до та після експериментального навчання. У горизонтальних експериментах порівнюються різні варіанти (гіпотези), що реалізуються в експериментальних та контрольних групах. У змішаних експериментах досліджується в цілому тільки один шлях навчання, однак окремі його ланцюги представлені у декількох варіантах, що виключають один одний.

На основі третього критерію експерименти групують на *штучні* та *природні*. Для штучних характерно:

- зменшення кількості випробуваних у порівнянні зі звичайною чисельністю груп та класів;
- спеціальний відбір випробуваних;
- проведення експерименту після спеціального корективного курсу;
- ізолювання досліджуваного компонента навчання від інших компонентів навчального процесу;
- збільшення часових витрат (навчальних годин) на компонент, що досліджується.

За четвертим критерієм експерименти розрізняються на *переддетерміновані неповністю (відкриті)* та *переддетерміновані (закриті)*. Відкриті експерименти є такі, план котрих припускає можливість різноманітних змін і доповнень. Хід закритих експериментів суворо передбачений та не припускає ніяких змін.

Е. Штульман за метою експерименту розрізняє: *перевірочно-пошуковий*, який спрямовано на пошук прийомів навчання, оптимального варіанту програм, кращого методу викладання; *перевірочно-вибірковий*, який спрямовано на вибір між методами, прийомами, програмами і т. ін. в однакових умовах навчання.

За змістом виділяється *власне методичний* та *навчальний* експерименти. Власне методичний перевіряє методи, прийоми, систему вправ та ін. Навчальний експеримент перевіряє розташування навчального матеріалу, якість підручника, програм і т. ін.

Методичний експеримент – це організована для вирішення методичної проблеми спільна діяльність експериментатора та випробуваних, невід'ємними ознаками якої є:

1. Чітка відокремленість за часом (початок та кінець).
2. Наявність попередньо сформульованих гіпотез.
3. План та організаційна структура, які адекватні висунутим гіпотезам.
4. Можливість ізолюваного врахування методичного впливу фактору, що досліджується.
5. Вимір вихідного та заключного стану релевантних для проблеми дослідження знань, умінь та навичок випробуваних за критеріями, що відповідають специфіці проблеми, що розглядається, та меті експерименту.

Для виконання кваліфікаційних робіт необхідно знати дидактичні вимоги до експериментального дослідження, а саме:

1. Дослідження повинно базуватися на глибокому ознайомленні студента з дидактичною, психолінгвістичною, методичною та іншою літературою з проблеми дослідження, а також з досвідом, що мається у цій галузі.

2. До початку експерименту необхідно визначити його вид (вертикальний або горизонтальний, відкритий чи закритий і т. ін.)

3. Необхідно виробити науково обґрунтовану гіпотезу до початку експерименту.

4. Мета експерименту повинна бути чіткою, на її основі повинні бути розроблені конкретні завдання кожного етапу.

5. Методика приведення експерименту повинна повністю відповідати характеру дослідження.

6. Експеримент має бути поділений на необхідне число етапів з чітко визначеними завданнями для кожного з них.

7. Подовженість експерименту повинна співвідноситися з загальним навантаженням випробуваних.

8. Необхідно підібрати контрольні групи так, щоб за основними параметрами вони були рівноцінні.

9. Треба забезпечити аналогічність усіх умов роботи експериментальних і контрольних груп.

10. Треба визначити математичний апарат об'єктивної обробки результатів.

11. Будь-яке експериментальне дослідження має починатися з передекспериментального (діагностичного) зрізу і завершуватися післяекспериментальним (прикінцевим/контрольним) зрізом.

Як результат зазначеного вище, студентам, що виконують кваліфікаційну роботу магістра, пропонується модель *методичного експерименту*, яка містить наступні компоненти:

1. Вибір проблеми (сумісно з науковим керівником).

2. Вивчення літератури з проблеми, архівних документів, узагальнення педагогічного досвіду та формулювання теми дослідження.

3. Визначення місця експерименту у вирішенні проблеми, що досліджується.

4. Формулювання цілей та завдань експерименту.

5. Виробка робочої гіпотези.

6. Вибір виду експерименту.

7. Планування експерименту (визначення етапів та серій, що варіюються або не варіюються і т. ін.).

8. Підбір та підготовка груп випробуваних.

9. Організація та врахування додаткових факторів (вплив зовнішніх умов, апаратура, матеріали і т. ін.).

10. Проведення передекспериментального зрізу.

11. Організація та проведення експериментального навчання.

12. Поточні зрізи в процесі експериментального навчання.

13. Налагодження та корекція ходу експерименту.
  14. Використання усіх необхідних методів науково-теоретичного та науково-експериментального рівнів.
  15. Контрольний зріз.
  16. Обробка та інтерпретація одержаних даних.
  17. Післяекспериментальний зріз.
  18. Заключні висновки.
- Слід мати на увазі, що компоненти цієї моделі у конкретних експериментах можуть бути випущені або мінятися місцями.

3.2. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ В ЛІНГВІСТИЦІ

Розглянуті вище загальні методи є підґрунтям спеціальних методів лінгвістики, які мають власну специфіку, на відміну від методів інших наук. Серед найбільш поширених методів лінгвістики – *порівняльно-історичний, типологічний, зіставний, структурний, функціональний і конструктивний методи*. Кожний із цих методів має розгалужену систему методик дослідження й опису мови.

Порівняльно-історичний метод являє собою сукупність процедур реконструкції походження мов від прамов, установлення еволюційних змін і закономірностей розвитку споріднених мов шляхом їхнього порівняння на різних етапах формування. Він застосовує процедури встановлення спорідненості мов, порівняння мовних фактів у споріднених мовах, реконструкції праформ відповідної прамови, вияву законів мовного розвитку, зважаючи на закономірний еволюційний характер мовних змін. Методиками порівняльно-історичного методу є *зовнішня та внутрішня реконструкція*. Перша спрямована на відновлення попереднього стану мови, звукових, морфологічних форм, лексем і т. ін.; на інвентаризацію варіантів різних підсистем мови, на класифікацію їх за давністю виникнення на підставі показників лише однієї мови, узяті у її синхронному стані. Кінцевою метою внутрішньої реконструкції є відтворення історії розвитку певної мови. Їй протиставлена зовнішня реконструкція, яка сприяє відновленню попереднього стану мови шляхом зіставлення генетично споріднених мов.

Метою *типологічного методу* є диференціація мов світу залежно від їхніх структурних, граматичних і функціональних рис безвідносно до генетичної спорідненості. Базовим поняттям такої класифікації є тип мови, що передбачає сукупність певних семантико-граматичних характеристик за умови домінування найбільш загальної й імплікації інших.

Зіставний метод – головний метод контрастивної лінгвістики, спрямований

на вияв спільних і специфічних рис зіставлюваних мов на всіх рівнях і в мовленні, тексті. Рівнями аналізу визнаються підсистеми мовної системи (Е. Косеріу), а також семіотичні рівні форми, значення й дистрибуції (як контекстуального оточення слова, так і його використання у певних ситуаціях). Зіставний метод застосовується з різною метою: поглиблення знань про одну з мов на тлі другої, вияву особливостей взаємодії мов у процесі оволодіння другою мовою, встановлення характерологічних рис сімей і груп мов тощо.

Функціональний метод, розроблений у межах прагматичної парадигми, передбачає дослідження мови в дії, у процесі функціонування з огляду на цілеспрямовану природу мовних одиниць і явищ. Цей метод застосовує *методику контекстуально-інтерпретаційного аналізу тексту, аналізу дискурсу, моделювання функціонально-семантичних полів*, тощо.

Контекстуально-інтерпретаційний аналіз – сукупність процедур текстового аналізу, завданнями якого є встановлення статусу тексту відносно інших текстів, його значимості в соціокультурному контексті, а також реконструкція авторського задуму, мотивів і цілей, загального змісту, рецептивної спрямованості тексту тощо.

Контекстуально-інтерпретаційний аналіз передбачає два етапи: *контекстуалізацію й інтерпретацію*. Перший спрямований – вияв жорсткої системи безперервного контексту, в межах якого здійснюється розвиток відповідної теми й розкриття концепту тексту. При цьому враховуються контексти породження (світогляд, індивідуальна свідомість, лексикон автора, їхнє занурення до універсуму культури й відповідного буттєвого часу та простору) і рецепції світогляд, індивідуальна свідомість, лексикон читача, їхнє занурення до універсуму культури, відповідного буттєвого часу та простору), комунікативний контекст, макроконтекст цілого текстового масиву і мініконтексти фрагментів тексту. На підставі контекстуалізації здійснюється інтерпретація інформаційного масиву, закладеного в тексті, установлення авторської мети та стратегій впливу на читача і т. ін. Щодо художніх текстів контекстуально-інтерпретаційний метод нерідко ототожнюється з лінгвістичним аналізом тексту, який здебільшого обмежується коментуванням неясних місць тексту, стилістичних фігур і прийомів, або лінгвопоетичним аналізом.

Критичний аналіз дискурсу – теорія й методика емпіричного – дослідження відношень між дискурсом та соціальним і культурним станом суспільства, а також їхнім розвитком. Головними положеннями критичного аналізу дискурсу є такі: 1) процеси породження текстів і їхнє споживання відтворюють і змінюють соціум і культуру; 2) дискурс не лише сам творить соціальний світ, а й соціальні практики творять дискурс; 3) фізичні об'єкти набувають певного значення завдяки дискурсу; 4) суб'єкт є децентрованим, його дискурсивні вияви визначає

панівний дискурс, що залежить від ідеології влади; 5) суб'єкт здатний діяти креативно й перетворювати соціальні практики та дискурси шляхом критичного перегляду установлених панівним дискурсом значень і т. ін.

Конструктивний метод також є загальним методом лінгвістики, що передбачає побудову й конструювання об'єкта дослідження у вигляді спрощеної, гіпотетичної абстрактної схеми. Одним із конструктивних методів лінгвістики є *концептуальний аналіз* – головний метод логічного аналізу мови й когнітивної лінгвістики, що передбачає моделювання (із застосуванням різних метамов або природної мови) й опис концептів – інформаційних структур свідомості, що являють собою структуровану сукупність знань про об'єкт концептуалізації, вербальних і невербальних, набутих шляхом взаємодії різних пізнавальних механізмів. Ознаками концепту є неізоляваність, тобто зв'язаність з іншими концептами; відкритість як невичерпність їхнього змісту; наявність їх у межах структурованих концептуальних сфер, які є фоном концепту; цілісність і нежорстка структурованість; динамізм і креативність як здатність змінюватися, поповнюватися новим знанням, уточнюватися.

Принципи концептуального аналізу залежать від установок дослідників щодо:

1) залежності концептів від мовної вербалізації (одні дослідники вважають їх повністю вербалізованими (Р. Джекендофф, О. Бабушкін), інші – частково вербалізованими (О. Кубрякова), мовоподібними чи картиноподібними (А. Пейвіо), зоровими образами, ментальними моделями і пропозиційними структурами (Ф. Джонсон-Лерд) або повністю автономними від мови (А. Вежбицька); висловлюється думка про наявність вербалізованих і невербалізованих концептів, зважаючи на автономність процесів мислення й вербалізації, за О. Лурія);

2) кваліфікації концептів за способами їхнього формування (різносубстратна структура свідомості, мисленнєве утворення, образна схема тощо);

3) зв'язку концепту та значення (повна їхня тотожність «під дахом» одного знака, відношення перетину значення й концепту або активація значення в концептуальній структурі залежно від контексту й ситуації);

4) наявності в концепті оцінно-емотивних, ціннісних і прагматичних компонентів;

5) визначення місця концепту в індивідуальній свідомості або колективній (загальнонаціональній, груповій, регіональній);

6) обсягу концепту залежно від індивідуальної чи етнічно-колективної репрезентації, наукової чи наївної картини світу (за А. Вежбицькою, виокремлюються концепти: мінімум, максимум й енциклопедичний додаток);

7) структури концепту (польова модель (ядро/периферія, базовий шар/додаткові когнітивні ознаки), сіткова структура, метафорична модель, ментально-психонетичний комплекс тощо) і т. ін.

Головними визначальними моментами концептуального аналізу є вибір однієї з позицій антиномій когнітивізму/конекціонізму, модуляризму/холізму.

Концептуальний аналіз ґрунтується на методиках дистрибутивного, контекстуального, компонентного аналізу, етимологічній реконструкції внутрішньої форми знаків концептів, аналізі архитипів, асоціативному експерименті, польовому моделюванні, зіставному аналізі тощо. Прийоми концептуального аналізу відмінні у різних напрямках і течіях.

Компонентний аналіз – методика опису структурної організації значення як набору мінімальних семантичних компонентів, кожний з яких виконує свою функцію і пов'язаний з іншими певними ієрархічними відношеннями. Компонентний аналіз ґрунтується на парадигматиці й синтагматиці лексичного рівня мовної системи.

Компонентний аналіз застосовує певну метамову, що являє собою набір семантичних множників – сем, як-от: класеми – найбільш узагальненої частиномовної ознаки; інтегральної семи (архісеми) – ознаки тематичної групи чи лексико-семантичного поля; диференційних сем (гіпосем) – ознак, що відрізняють певне слово від слів того самого класу; потенційних (оказіональних) сем, які виявляються в певних контекстах. У лінгвістичній семантиці існують ще більш розгалужені класифікації сем (наприклад, експліцитні й імпліцитні; яскраві, граматичні, словотвірні тощо).

Компонентний аналіз має багато методик: *дистрибутивну та дистрибутивно-статистичну, членування словникової дефініції, ступеневої ідентифікації, семантичного портретування опозицій, побудови лексичного поля і вертикально-горизонтального аналізу, зіставлення компонентного синтезу* тощо.

Так, *дистрибутивний аналіз* – це методика встановлення ознак і функціональних властивостей певної мовної одиниці шляхом визначення сукупності сполучуваних із нею елементів (дистрибуції, оточення) однакового рівневого статусу (фонем, морфем, лексем тощо) у всіх можливих контекстах. За допомогою дистрибутивного аналізу виділяють дистрибутивні класи, у які об'єднують одиниці з однаковою дистрибуцією.

Спочатку дистрибутивний аналіз застосовувався щодо фонем, згодом методика була поширена на морфемі, потім – на слова з метою встановлення значень полісемантів, а також на речення (аналіз за безпосередніми складниками). З метою впорядкування опису суми всіх можливих позицій елементу відносно інших елементів того самого рівня у дистрибутивному аналізі

застосовуються умовні позначення класів слів, які включаються до дистрибутивної формули (наприклад, N mass – речовинний іменник, N pers – іменник особи, A – прикметник, V intr – неперехідне дієслово тощо).

Дистрибутивно-статистичний аналіз – методика статистичного підрахунку суми всіх можливих позицій елемента відносно інших елементів того самого рівня; сукупність формальних алгоритмічних процедур, спрямованих на опис дистрибуції будь-яких емпірично доступних об'єктів у тексті. Наприклад, А. Шайкевичем досліджено частотність неозначеного артикля у різних груп персонажів п'єс У. Шекспіра, що дало змогу встановити закономірність зниження частотності цього артикля залежно від підвищення соціального статусу героїв.

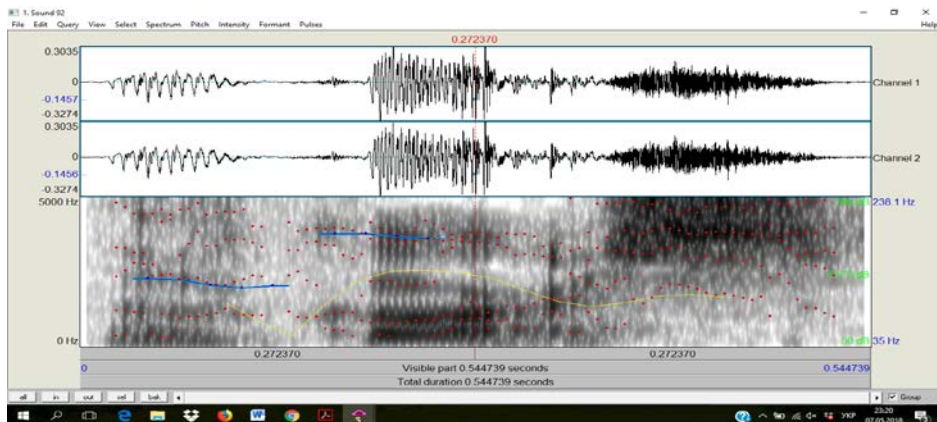
Важливу роль у сучасному мовознавстві відіграють і *лінгвостатистичні методи*, що встановлюють частотність звуків, букв, їхніх сполук, слів із метою укладання частотних словників різних мов (сьогодні створено такі словники для 40 мов). Лінгвостатистична методика дає змогу встановити авторство текстів, охарактеризувати особливості ідіостилю чи функціонального стилю; визначити швидкість мовних змін.

Експериментальна фонетика є окремим розділом фонетичних знань, у якому дослідження здійснюють *емпіричними методами*; серед них провідний – експеримент. Емпіричні методи фонетичного аналізу дають об'єктивну оцінку кількості та якості фонетичних одиниць мови, їх взаємодії в потоці мовлення, виявляють звукову видозміну, варіативність, засвоєння, вплив, дозволяють моделювати мовленнєві явища. Експериментальна фонетика передбачає проведення *перцептивного* та *інструментального (електроакустичного, палатографічного та ін.)* аналізів.

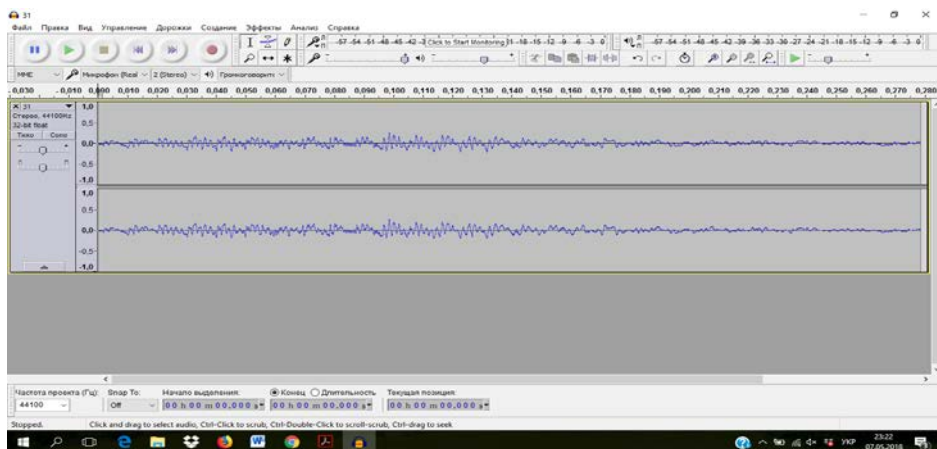
Перцептивний аналіз, не зважаючи на суб'єктивний характер його даних, дуже важливий з лінгвістичної точки зору, адже у процесі комунікації насправді вагомим є саме те, що сприймається на слух. Перцептивний аналіз складається із слухового (проводиться експериментатором самостійно) та аудиторського (із залученням аудиторів) аналізів. Метою проведення слухового аналізу є обробка та підготовка матеріалу для подальшого аудиторського та електроакустичного аналізів, а також первинне виявлення експериментатором певних фонетичних закономірностей окремих явищ. Метою проведення аудиторського аналізу є встановлення певних фонетичних особливостей, які сприймаються перцептивно.

Головним призначенням *інструментального аналізу* є підтвердження результатами точних фізичних вимірювань об'єктивності даних, отриманих суб'єктивними методами аналізу. Сучасна наукова емпірична база дає широкі можливості для глибоких і потужних досліджень. Новітні комп'ютерні програми дають змогу записувати мовлення, прослуховувати, редагувати та аналізувати

його. Серед професійного програмного забезпечення наступні: *Aneto (Technical University of Catalonia)*, *Audacity (Adobe Incor.)*, *Praat (University of Amsterdam)*, *Sigview (SignalLab Co.)*, *Sonic Visualiser (University of London)*, *Sound Forge (Sony Corp.)*, *Speech Analyzer (SIL Org.)*, *WASP/SFS (University College London)*, *Wavelab (Steinberg Co. Ltd)*, *Wavesurfer (KTH of Stockholm)*, *WinCecil (SIL Org.)* тощо. Такі програми дозволяють побачити акустичну хвилю, вивчати її протяжність, амплітуду коливань, спектральні компоненти – основну частоту, гармоніки. Нижче наведені приклади робочих вікон програм Praat версії 6.0.14 та Audacity.

Рис. 3.1. Робоче вікно програми Praat 6.0.14

Рис. 3.2. Робоче вікно програми Audacity

Предметом фонетичних досліджень є не лише звукове мовлення, а й власне артикуляція. Процес мовлення спостерігають за допомогою інших

інструментальних засобів, зокрема *фотографування, фільмування, рентгенографування, палатографування* (фіксація контактів язика з твердим піднебінням), *міографування* (фіксація біопотенціалів м'язів артикуляційних органів), *ларингографування* (фіксація вібрацій голосових зв'язок і рухів гортані), *кімографування* (фіксація сили тиску повітряного струменя), *назометрографування* (фіксація акустичної енергії ротової і носової порожнин окремо) тощо.

4. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Під час проведення переддипломної практики на засіданні кафедри проводиться попередній захист з метою попередньої експертизи кваліфікаційної (магістерської) роботи та отримання допуску до захисту.

На попередній захист студент повинен представити повністю готову та перевірену на унікальність роботу оформлену відповідно до всіх зазначених у п. 2 вимог. Також студент має підготувати доповідь, у якій розкриваються результати роботи як наслідок вирішення завдань дослідження. У разі виявлення несуттєвих недоліків студентові надаються рекомендації для їх виправлення. Якщо робота не відповідає вимогам, має значні недоліки надається висновок про причини її недопуску до захисту.

Після попереднього захисту у разі повної відповідності встановленим вимогам та виправленні вказаних недоліків студент представляє кваліфікаційну роботу на кафедру в установлений для цього термін. Оформлена робота реєструється і передається науковому керівникові.

Науковий керівник перевіряє надану роботу та пише відгук, у якому відмічається ступінь самостійності виконання роботи, знання літератури за вибраною темою, знайомство з сучасними досягненнями в науці, відповідність структури роботи її темі.

Окрім цього кваліфікаційна робота передається на рецензування на спеціалізовану кафедру іншого закладу освіти, на якій виділяється рецензент.

Захист кваліфікаційних робіт проходить на засіданні екзаменаційної комісії відповідно до графіка, який доводиться до відома студентів деканатом.

Студент доповідає зміст основних положень кваліфікаційної роботи магістра. У своєму виступі протягом 10-15 хвилин студентові необхідно охарактеризувати цілі та завдання і зміст дослідження, а також висновки, до яких він дійшов в результаті свого дослідження, надати відповіді на зауваження рецензента (за наявністю). Рекомендуємо у виступі спиратися на зміст Вступу і Висновків та підготувати тези доповіді у письмовому вигляді. Текст виступу необхідно узгодити з науковим керівником. Виступ може супроводжуватись

презентацією, додатковими ілюстративними/роздатковими матеріалами (діаграми, таблиці, схеми, тощо).

Члени комісії та присутні на захисті роботи можуть задавати запитання в обсязі теми дослідження.

При оцінюванні кваліфікаційних робіт комісія враховує відповідність дослідження сучасним вимогам до науково-дослідних робіт у галузі методики викладання іноземних мов або англійської філології, відгук наукового керівника та рецензента, результати публічного захисту студента, повноту відповідей на поставлені запитання та зауваження.

Кваліфікаційна робота повинна свідчити про високий рівень методологічної та професійної готовності майбутніх учителів англійської мови до самостійної професійної діяльності.

5. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ НАУКОВИХ СТАТЕЙ, ТЕЗ ДОПОВІДІ

Як зазначалось у п. 2.3.1 у вступі необхідно надати короткі відомості щодо апробації результатів роботи на наукових семінарах, конференціях, симпозіумах тощо, а також публікації, у яких викладено основні матеріали дослідження. Результати можуть бути представлені у вигляді тез, наукових статей. Публікації є одним з основних кількісних показників роботи.

5.1. Написання наукової статті

Наукова стаття – один із основних видів наукової роботи. Вона містить виклад проміжних або кінцевих результатів наукового дослідження, висвітлює конкретне окреме питання за темою дослідження, фіксує науковий пріоритет автора, робить її матеріал надбанням фахівців.

Особливо цінними є статті, опубліковані у авторитетних виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз даних Scopus, Web of Science Core Collection або Index Copernicus для соціо-гуманітарних наук, а також у виданнях, які входять до переліку наукових фахових видань України. Можна також опублікувати статтю в одному зі збірників наукових праць, які видаються самостійно або за результатами проведення науково-практичних конференцій, до них відносяться Міжнародні, Всеукраїнські наукові конференції та конференції регіонального рівня.

Статті, які публікуються в наукових виданнях, проходять обов'язкове рецензування, причому рецензія може виявитися негативною. У цьому випадку стаття буде повернута на виправлення і доопрацювання.

Обов'язковою вимогою до наукових публікацій дослідника є відображення в них основних результатів наукової роботи, а також наявність в одному випуску журналу не більше однієї статті автора за темою дослідження.

Написання наукової статті вимагає передусім чіткого уявлення про рівень розробки досліджуваної теми в науці. Ось чому потрібно ознайомитись із основною літературою, що стосується обраної теми (монографії, статті). Пошукові цієї літератури допоможуть систематичний та алфавітний збірники, а також різноманітні бібліографічні покажчики. Літературні джерела доцільно записувати, зазначаючи всі дані про працю – прізвище та ініціали автора, назву монографії, статті чи збірника статей, тез, місце, рік видання, назву видавництва, кількість сторінок, маленький зміст або цитати.

Посилне достовірність одержаних результатів комбіноване використання джерел різних типів, але дуже важливо, щоб ці джерела точно відповідали поставленим завданням і співвідносились із темою наукової роботи. Результати проведених експериментів можуть подаватись у графіках, таблицях, формулах..

Наукова стаття подається до редакції в завершеному вигляді відповідно до вимог, які публікуються в окремих номерах журналів або збірниках у вигляді пам'ятки авторам.

Оптимальний обсяг наукової статті – 6-12 сторінок (0,5 – 0,7 друкованого аркушу).

Написання наукових статей вимагає, щоб відсоток унікальності наукової статті не був нижче 70% – при такому рівні можна дотримати як оригінальну подачу тексту, так і виконати наукові вимоги до оформлення статті. Деякі журнали виставляють жорсткіші вимоги і не приймають роботи, унікальність яких нижче 90%. Перевірити текст на унікальність можна за допомогою онлайн сервісів, наприклад: <https://text.ru/antiplagiat>, <https://content-watch.ru/text/>, <https://be1.ru/antiplagiat-online/>, <https://advego.com/antiplagiat/> .

У процесі написання наукової праці умовно виділяють такі *етапи*:

- формулювання задуму і складання попереднього плану;
- відбір і підготовка матеріалів;
- групування матеріалів;
- опрацювання рукопису.

Завершальний етап роботи над рукописом – перевірка правильності його оформлення. Це стосується рубрикації посилань на літературні джерела, цитування, написання чисел, знаків, фізичних і математичних величин, формул, побудови таблиць, підготовки ілюстративного матеріалу, створення бібліографічного опису, бібліографічних покажчиків.

До правил оформлення друкованих видань висуваються специфічні вимоги, тому слід керуватися державними еталонами, довідниками, підручниками,

вимогами видавництв і редакцій.

Деякі сучасні видання вимагають оформлення списку літератури за міжнародним бібліографічним стандартом APA (<http://www.bibme.org/citation-guide/APA/book>). З прикладами оформлення літературних джерел відповідно до зазначеного стандарту можна ознайомитись на сайті <http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/uk/vimogi-publikacii>.

Важливим етапом є літературна правка. Її складність залежить від мовностильової культури автора (деякі кліше для написання наукових робіт див. у додатку Д). Одночасно з літературною правкою автор вирішує, як розмістити текст і які потрібні в ньому виділення.

Рукопис статті, як правило, має містити:

- номер УДК,
- ім'я, прізвище, інформацію про автора (вчене звання, науковий ступінь, назва та адреса організації, в якій працює/навчається автор).
- повну назву роботи (назва роботи повинна містити не більше 10 слів, розкривати суть наукової проблеми, висвітленої у статті),
- анотації трьома мовами: українською, російською, англійською – короткий опис матеріалу, що викладається (зазвичай від 200 до 300 слів): обов'язково вказується актуальність проблеми, мета та методи дослідження, робиться акцент на науковій цінності отриманих результатів,
- ключові слова – слова і словосполучення, що відображають основний зміст статті; це також слова-маркери, за якими в пошуку можна буде знайти вашу роботу (зазвичай 5–10 слів),
- список використаних джерел/літератури. Для наукової статті зазвичай використовують мінімум 5–6 джерел. Посилання на них обов'язково повинні бути присутніми в тексті. Робити посилання можна також на сайти із зазначенням дати відвідування.

Стаття має просту структуру, її текст, як правило, не поділяється на розділи і підрозділи. Умовно в тексті можна виділити такі *структурні елементи*:

1. *Вступна частина* – постановка наукової проблеми, її актуальність, зв'язок з найважливішими завданнями, що постають перед Україною, значення для розвитку певної галузі науки або практичної діяльності (1 абзац або 5–10 рядків);

2. *Основні* (за останній час) *дослідження і публікації, на які спирається автор*; сучасні погляди на проблему; труднощі при розробці даного питання, виділення невирішених питань у межах загальної проблеми, котрим присвячена стаття (0,5 – 2 сторінки);

3. *Формулювання мети статті та постановка завдань* – висловлюється головна ідея даної публікації, яка суттєво відрізняється від сучасних уявлень про проблему, доповнює або поглиблює вже відомі підходи; звертається увага на

введення до наукового обігу нових фактів, висновків, рекомендацій, закономірностей або уточнення відомих раніше, але недостатньо вивчених. Мета статті впливає з постановки наукової проблеми та огляду основних публікацій з теми (1 абзац, або 5–10 рядків). Також необхідно сформулювати завдання – дії, необхідні для досягнення мети. Зазвичай виділяють три або чотири завдання.

4. *Методи дослідження* передбачають опис їх основного змісту, характеристик і показників, які вони фіксують, та одиниць вимірювання, також наводиться інформація щодо організації дослідження, якісних та кількісних характеристик вибірки тощо.

5. *Виклад змісту власного дослідження* – основна частина статті. В ній висвітлюються основні положення і результати наукового дослідження, особисті ідеї, думки, отримані наукові факти, виявлені закономірності, зв'язки, тенденції, програма експерименту, методика отримання та аналіз фактичного матеріалу, особистий внесок автора в досягнення і реалізацію основних висновків тощо (5–6 сторінок).

6. *Висновок*, в якому формулюється основний умовивід автора, зміст висновків і рекомендацій, їх значення для теорії і практики, суспільна значущість; коротко накреслюються перспективи подальших розвідок з теми (1/3 сторінки).

Жанр наукової статті вимагає дотримання певних правил:

- у правому верхньому куті розміщуються прізвище та ініціали автора; за необхідності вказуються відомості, що доповнюють дані про автора;
- назва статті стисло відбиває її головну ідею, думку (якомога менше слів, краще – до п'яти);
- ініціали ставлять перед прізвищем;
- слід уникати стилю наукового звіту чи науково-популярної статті;
- недоцільно ставити риторичні запитання; мають переважати розповідні речення;
- не слід перевантажувати текст цифрами 1, 2 та ін. при переліках тих чи інших думок, положень; перелік елементів, позицій слід починати з нового рядка, відокремлюючи їх одне від одного крапкою з комою;
- у тексті прийнятним є використання різних видів переліку: спочатку, на початку, спершу, потім, далі, нарешті; по-перше, по-друге, по-третє; на першому етапі, на другому етапі.
- цитати в статті використовуються дуже рідко; необхідно зазначити основну ідею, а після неї в дужках вказати прізвище автора, який уперше її висловив;
- усі посилання на авторитети подаються на початку статті, основний обсяг статті присвячують викладу власних думок; для підтвердження достовірності

своїх висновків і рекомендацій не слід наводити висловлювання інших учених, оскільки це свідчить, що ідея дослідника не нова, була відома раніше і не підлягає сумніву;

- стаття має завершуватися конкретними висновками і рекомендаціями.

Рукопис статті підписується автором і подається до редакції у двох примірниках: на папері та на електронному носії.

5.2. Написання тез доповіді

Тези – це стисло, реферативним чином сформульовані основні положення доповіді, яка має відбутися безпосередньо під час проведення конференції. Мета їх публікації – зацікавити та залучити фахівців, підготувати слухачів секційного засідання з метою покращення сприйняття інформації та ініціювання конструктивної дискусії або діалогу відповідно до тематики безпосередньо під час презентації.

Тези мають відображати матеріали власних або виконаних у співавторстві досліджень. Вони є наочно-логічним об'єднанням наукового матеріалу загальною ідеєю. Ця ідея повинна бути відображена вже в заголовку, призначення якого – зорієнтувати читача на зміст наукового тексту. Нормою жанр тез є висока насиченість науковим матеріалом. Ця норма реалізується в оптимальному поєднанні складності думки з ясністю і доступністю викладу. Щодо стилю, тези мають характер короткої стверджуючої думки або висновку, закономірності виявлених наукових фактів.

Основне призначення тез:

1. Познайомити учасників конференції зі змістом доповіді.
2. Донести в доступній формі інформацію про свої дослідження тим учасникам, які з різних причин не зможуть взяти участь у конференції.
3. Оприлюднити результати наукової роботи та зробити її надбанням фахівців, зацікавлених в отриманні відповідної інформації.
4. Встановити пріоритет автора.
5. Засвідчити особистий внесок як дослідника в розробку наукової проблеми.
6. Підтвердити достовірність основних результатів і висновки наукової роботи, її новизну і рівень (оскільки, після виходу у світ, публікація стає об'єктом вивчення й оцінки широкою науковою громадськістю).
7. Підтвердити факт апробації та впровадження результатів і висновків наукової праці.
8. Відобразити основний зміст наукової роботи та завершеність певного етапу дослідження.

При написанні тез слід дотримуватись їх класичної *структури*:

1. *Постановка завдання*: історія завдання, її значимість (особливо слід підкреслити зв'язок з сучасними дослідженнями у відповідній галузі), визначення та терміни (не слід перераховувати всі загальноприйняті терміни, використані в роботі, але поняття, властиві даній конкретній галузі, слід згадати), безпосередня постановка задачі та її місце в загальному контексті дослідження.

2. *Методи, використані автором*: перерахувати методи. Також слід вказати основні інструменти дослідження, такі як: лабораторія, в якій проведено дослідження, наукове програмне забезпечення, навчальний заклад, регіон тощо.

3. *Основні результати*: слід сформулювати основні досягнення автора. У цьому пункті необхідно дотримуватись максимальної чіткості і ясності. Однак, якщо отримані автором результати технічні, слід дати коротке пояснення суті його досягнень доступною мовою. Необхідно чітко зазначити, яку частину завдання, сформульованого в першому пункті, виконав автор, і яка значущість цієї частини в загальному контексті завдання.

4. *Висновок і можливі шляхи застосування досліджень*: слід описати результати з точки зору загальної значущості для галузі дослідження в якій працює автор, сформулювати можливі шляхи виконання завдання, а також можливості застосування в інших галузях науки (економіці, виробництві і т. ін.).

Слід пам'ятати, що тези не повинні містити докладних доказів/описів процедур дослідження. Вони повинні давати чітке уявлення про проведене дослідження, але не можна описувати про досягнення або роботу виконану не автором без відповідних посилань.

Звичайний обсяг тез повинен відповідати 1–4 сторінкам друкарського тексту. Інколи вказують кількість слів або знаків. При оформленні тез найчастіше застосовують: шрифт Times New Roman, 14, інтервал одинарний, формат документ Word. Значну частину займає заголовок, прізвища авторів і назви організацій, де вони працюють. Це зовсім невеликий обсяг, доступний для виразного викладу думок автора.

Посилання на використані джерела або цитати в тезах доповіді використовуються рідко. Допускається пропуск цифрового чи фактичного матеріалу.

Типові помилки, що зустрічаються в тезах:

- невдалі назви, в яких не позначена проблема;
- неповний список ключових слів або випадкове включення слів до складу ключових;
- заміна тез рефератом;
- невиправдана гіпертрофія преамбули за рахунок скорочення основного тезового викладу;
- недостатнє висвітлення теми тез, що створює враження поверховості;

- змістовна невідповідність тез, порушення логіки, наприклад, спочатку йдеться про результати дослідження, а в кінці про його актуальність і мету;
- неконкретність завершальної тези, відсутність чітких висновків;
- порушення культури мови: випробуваний замість апробований, різні види повторів, зокрема тавтологія (в процесі роботи був розроблений метод обробки) тощо.

Вимоги до оформлення тез визначаються оргкомітетом конференції і доводяться до відома всіх учасників. Їх необхідно неухильно дотримуватись. Будь-яке порушення вимог може слугувати причиною відмови оргкомітетом.

При підготовці тез наукової доповіді слід дотримуватися таких правил:

- у правому верхньому куті розміщують прізвище автора та його ініціали; при необхідності вказують інші дані, які доповнюють відомості про автора (студент, аспірант, викладач, місце роботи або навчання);
- назва тез доповіді;
- виклад змісту доповіді.

Виступаючи на науковій конференції, можна посилатися на опубліковані тези доповіді і спинитися на одній із основних (дискусійних) тез.

5.3. Виступ/доповідь на конференції як форма оприлюднення результатів наукової роботи

Одна з багатьох форм оприлюднення результатів наукової роботи – *виступ або доповідь на конференції*. Це публічне повідомлення, розгорнутий виклад певної наукової проблеми (теми, питання), що досліджується.

Виступ на науковій конференції або іншому науковому заході має кілька цілей:

1. Це апробація основних ідей і результатів дослідження у науковому співтоваристві. По суті, виступ на науковій конференції забезпечує попередню експертизу, перевірку цінності всього дослідження або його окремих частин. Дискусія дає змогу виявити слабкі й сильні сторони проведеного дослідження.

2. Досить часто прилюдний виступ перед науковим товариством забезпечує закріплення за автором пріоритету в отриманих результатах.

3. У виступі на науковій конференції ставиться і комунікаційна мета, яка орієнтує вченого на перетворення теми його дослідження на предмет наукової дискусії, що дає змогу одержати не тільки оцінку результатів з боку колег, а й у ході дискусії виявити нові ідеї і підходи. У цьому випадку учасників конференції автор виступу використовує як джерело інформації. Але головне, що виступ на конференції є найбільш оперативним засобом імплементації результатів наукового дослідження в інформаційне поле науки.

Перелічені фактори потрібно враховувати при побудові власного виступу, у якому слід звертати увагу насамперед, на основну ідею, найбільш важливі результати дослідження. Виступ не можна перевантажувати деталями. Основну увагу потрібно зосереджувати на головному і цікавому.

Виокремлюють наступні *типи доповідей*:

1. Звітна доповідь, у якій узагальнюються стан справ і хід роботи за певний час, виділяються досягнення і недоліки. Звітні доповіді на семінарах, симпозиумах і конференціях забезпечують презентацію науково-дослідних колективів, шкіл, суспільних наукових організацій.

2. Тематична доповідь, присвячена розгорнутому викладу якоїсь теми або проблеми. Значну роль у ній відіграють думки і позиція автора.

3. Інформаційна доповідь, що являє собою інформування присутніх про стан справ у якійсь галузі діяльності. Завдання цієї доповіді – максимально об'єктивно і всебічно подати інформацію без викладу позиції автора.

Особливу увагу слід звернути на *правила підготовки доповіді*:

Структура тексту доповіді практично аналогічна плану наукової статті і може складатися із *вступу, основної й підсумкової частин*. Проте методика підготовки доповіді на науково-практичній конференції чи іншому науковому заході дещо інша, ніж підготовка статті.

Існує два методи написання доповіді. Перший полягає в тому, що дослідник спочатку готує тези свого виступу, і на основі тез пише доповідь, редагує її й готує до опублікування в науковому збірнику у вигляді статті. Другий, навпаки, передбачає спочатку повне написання доповіді, а потім у скороченому вигляді – тези для попереднього ознайомлення аудиторії. Вибір способу підготовки доповіді залежить від змісту матеріалу та індивідуальних особливостей науковця.

Специфіка усного виступу накладає суттєвий відбиток на зміст і форму доповіді. При написанні доповіді слід мати на увазі, що значна частина матеріалу вже опублікована у її тезах. Крім того, частина матеріалу подається на плакатах (слайдах, моніторі комп'ютера, схемах, діаграмах, таблицях та ін.). Тому у доповіді мають бути коментарі до цих матеріалів, а не їх повторення.

У доповіді можна зупинитися лише на одній (найсуттєвішій, дискусійній) тезі доповіді, зробивши лише посилання на інші, вже опубліковані. Завдяки цьому на 20–40% зменшиться обсяг доповіді, який переважно лімітується. Найкраще обирати полемічний характер доповіді, що завжди сильніше зацікавлює слухачів.

Доповідач, який бере участь у конференції чи іншому науковому заході, має враховувати виступи попередніх доповідачів, а також можливі плановані виступи на схожу тематику.

При написанні доповіді слід зважати на те, що за 10 хвилин людина може прочитати або розповісти матеріал, надрукований на 5–7 сторінках машинописного тексту через півтора комп'ютерних інтервали 14 шрифтом.

Якщо після виступу його починають активно обговорювати, то можна вважати, що сформульованих вище цілей досягнуто.

При підготовці виступу (доповіді) необхідно звертати увагу на кілька обставин:

- 1) відповідність теми виступу (доповіді) обговорюваній тематиці;
- 2) чітке розмежування у ній наукової істини та дискусійних і недосліджених питань;
- 3) виклад її не письмовою, а усною науковою мовою.

Найбільш поширеними недоліками виступів (доповідей) на наукових конференціях є:

- невідповідність темі обговорення, що призводить до зниження інтересу слухачів до питань, що викладаються;
- недотримання регламенту, що викликає роздратування слухачів стосовно доповідача;
- невиразність викладу, що спричиняє і втрату інтересу слухачів.

Учені (Г. Андрєєв, С. Смирнов, В. Тихомиров) справедливо звертають увагу на такі типові помилки виступів:

- зловживання іноземною термінологією і поняттями, що ускладнюють сприйняття головної думки;
- наявність слів-паразитів («от», «значить», «так сказати» тощо);
- надмірна гучність голосу (слухачі через 8–10 хвилин не сприймають таку мову);
- побудова складних речень, у яких кількість слів перевищує 14–15 (такі фрази не сприймаються, за складністю граматичної конструкції губиться зміст);
- монотонність інтонації, без акцентів на значущих моментах доповіді тощо.

6. ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА

1. Гурвич П. Б. Теория и практика эксперимента в методике преподавания иностранных языков / П. Б. Гурвич. – Владимир : Владимирск. гос. пед. ин-т, 1980. – 104 с.
2. Бюлетень ВАК. – № 5. – 2009. – С. 18–22.
3. Єременко Т. Є. Методи дослідження у сучасній лінгвістиці : [навчальний посібник] / Т. Є. Єременко. – Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2010. – 117 с.
4. Єременко Т. Є. Методичні вказівки до написання курсових і кваліфікаційних робіт [для ст-в ф-тів ін. мов] / Т. Є. Єременко, І. О. Лук'янченко. – Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського. – Одеса, 2013. – 51 с.
5. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : [навчальний посібник] / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. – К. : ВД «Професіонал», 2007. – 240 с.
6. Кузнецов И. Н. Главные правила подготовки, написания и оформления дипломных и курсовых работ / И. Н. Кузнецов. – М. : ООО «Харвест», 2007. – 304 с.
7. Міністерство освіти і науки України : [сайт]. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/activity/563/perelik-naukovikh-fakhovikh-vidan/6797/>. – Назва з титул. екрану.
8. Мороз І. В. Кваліфікаційні роботи у педагогічному вузі. Методика написання, правила оформлення і порядок захисту / І. В. Мороз. – К., 2002. – 106 с.
9. Пастушенко Т. В. Методичні вказівки до написання, оформлення і захисту дипломних робіт зі спеціальності 7.010103 «Педагогіка і методика середньої освіти. Англійська мова» (для спеціалістів) / Т. В. Пастушенко. – К. : МАУП, 2005. – 28 с.
10. Теорія навчання та організації наукових досліджень у вищій школі: [навчальний посібник] / Л. В. Коломієць, О. І. Кисельова, О. В. Грабовський, С. Л. Волков, О. В. Большакова. – Одеса : Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2017. – 263 с.
11. Штульман Э. А. Методический эксперимент в системе методов исследования / Э. А. Штульман. – Воронеж : Воронежский ун-т, 1976. – 156 с.
12. Штульман Э. А. Основы эксперимента в методике обучения иностранным языкам / Э. А. Штульман. – Воронеж : Воронежский ун-т, 1971. – 144 с.
13. Языковые клише для написания научных работ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.grsmu.by/files/file/university/cafedry/inostrannuh-yazukov/files/sno/klishhe.pdf>. – Название с титул. екрана.

7. ДОДАТКИ

Додаток А Титульний лист кваліфікаційної роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

Факультет іноземних мов

Кафедра германської філології та методики викладання іноземних мов

Кваліфікаційна робота магістра
ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ РИТОРИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ
НА СПЕЦІАЛЬНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ

Виконав: здобувач освітнього ступеня магістра
денної форми навчання
спеціальності 014 Середня освіта
(мова і література (англійська))
Петренко Тетяна Олександрівна
Науковий керівник:
кандидат педагогічних наук, доцент
Іванова Анастасія Михайлівна

Одеса – 2018

Додаток Б.1

Приклад оформлення змісту магістерської роботи

2	
ЗМІСТ	
ВСТУП -----	3
РОЗДІЛ 1. ЛІНГВОМЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ 2-Х КУРСІВ ФАКУЛЬТЕТІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ МОНОЛОГУ-ПРЕЗЕНТАЦІЇ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ -----	6
1.1. Монолог-презентація, як тип монологічного висловлювання -----	6
1.2. Характеристика монологу презентації -----	17
1.2.1. Психолінгвістичні особливості -----	17
1.2.2. Лінгвістичні особливості -----	20
1.2.3. Паралінгвістичний аспект -----	27
1.2.4. Структурно-композиційні особливості -----	37
1.2.5. Стратегії представлення монологу-презентації -----	39
1.3. Вимоги до створення мультимедійних презентацій як супроводження монологу-презентації -----	42
Висновки з першого розділу -----	48
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ 2-Х КУРСІВ ФАКУЛЬТЕТІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ МОНОЛОГУ-ПРЕЗЕНТАЦІЇ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ -----	50
2.1. Комплекс вправ з навчання студентів 2-х курсів факультетів іноземних мов монологу-презентації англійською мовою -----	50
2.2. Експериментальна модель з формування вмінь представлення монологу-презентації англійською мовою у студентів 2-х курсів факультетів іноземних мов -----	50
Висновки з другого розділу -----	67
РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА З НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ 2-Х КУРСІВ ФАКУЛЬТЕТІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ МОНОЛОГУ-ПРЕЗЕНТАЦІЇ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ -----	69
3.1. Стан сформованості вмінь представлення монологу-презентації у студентів 2-х курсів -----	69
3.2. Підготовка та реалізація експерименту -----	73
3.3. Констатація та інтерпретація одержаних результатів -----	81
Висновки з третього розділу -----	84
ВИСНОВКИ -----	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ -----	89
ДОДАТКИ -----	97

Додаток Б.2

Приклад оформлення змісту магістерської роботи

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні передумови формування стратегічної компетенції в говорінні у студентів гуманітарно-педагогічного коледжу.....	7
1.1. Сутність та структура поняття «стратегічна компетенція» у сучасних дослідженнях.....	7
1.2. Говоріння як вид мовленнєвої діяльності.....	20
1.3. Зміст роботи з формування англомовної стратегічної компетенції в говорінні у студентів 3 курсів гуманітарно-педагогічного коледжу.....	26
Висновки з першого розділу.....	33
РОЗДІЛ 2. Експериментально-дослідна робота з формування стратегічної компетенції в говорінні у студентів старших курсів гуманітарно-педагогічного коледжу.....	36
2.1. Характеристика рівнів сформованості стратегічної компетенції в говорінні у студентів 3 курсу гуманітарно-педагогічного коледжу.....	36
2.2. Система вправ з формування стратегічної компетенції в говорінні у студентів 3 курсів гуманітарно-педагогічного коледжу.....	45
2.3. Порівняльна характеристика рівнів сформованості стратегічної компетенції в говорінні у студентів КГ і ЕГ.....	68
2.4. Методичні рекомендації з формування стратегічної компетенції в говорінні у студентів 3 курсів гуманітарно-педагогічного коледжу.....	75
Висновки з другого розділу.....	81
ВИСНОВКИ.....	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64
ДОДАТКИ.....	71

Приклад оформлення змісту магістерської роботи

	2
ЗМІСТ	
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади дослідження композиційно-мовленнєвого членування тексту.....	6
1.1.Текст і його композиційно-мовленнєве членування.....	6
1.2. Композиційно-мовленнєва форма «опис» як предмет вивчення філологічних наук.....	12
1.3. Основні характеристики типів опису.....	18
1.3.1. Портрет як складова композиційно-мовленнєвої форми «опис».....	19
1.3.2. Пейзаж як складова композиційно-мовленнєвої форми «опис».....	28
1.3.3. Інтер'єр як складова композиційно-мовленнєвої форми «опис».....	34
Висновки з першого розділу.....	38
РОЗДІЛ 2. Дослідження особливостей реалізації композиційно-мовленнєвої форми «опис» у романі Т. Майн Рида «The Wild Huntress; or, The big Squatter's Vengeance».....	41
2.1. Портретний опис у романі Т. Майн Рида «The Wild Huntress; or, The big Squatter's Vengeance».....	41
2.2. Пейзаж у романі Т. Майн Рида «The Wild Huntress; or, The big Squatter's Vengeance».....	56
2.3. Опис інтер'єру в романі Т. Майн Рида «The Wild Huntress; or, The big Squatter's Vengeance».....	70
2.4. Результати дослідження.....	77
Висновки з другого розділу.....	84
ВИСНОВКИ.....	87
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	90
ДОДАТКИ.....	98

РОЗДІЛ 1

**ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО
ДИДАКТИЧНОГО МОВЛЕННЯ ЯК КОМПОНЕНТУ
ЛІНГВОМЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТЬОГО
ВЧИТЕЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

**1.1. Дидактичне мовлення вчителя як компонент його
лінгвометодичної підготовки**

Навчання професійного дидактичного мовлення є одним із найвагоміших компонентів лінгвометодичної підготовки майбутнього вчителя англійської мови, оскільки саме вміння професійного дидактичного мовлення є запорукою успішної професійної діяльності майбутнього педагога. Для теоретичного обґрунтування дидактичного мовлення вчителя як компоненту його лінгвометодичної підготовки необхідно визначити сутність поняття «дидактичне мовлення вчителя англійської мови», його основні характеристики та функції та надати класифікацію комунікативних стратегій педагогічного дискурсу.

1.1.1. Сутність поняття «дидактичне мовлення вчителя англійської мови» у сучасних дослідженнях. Мовлення вчителя іноземної мови – поняття маловивчене в методичній літературі і не має чіткого, однозначного визначення.

<...>

Додаток Д

Кліше для написання наукових робіт

Початкові положення:

На початковому (констатуючому) етапі дослідження нас цікавило...
Первинне значення для вирішення поставлених нами завдань, мають дослідження, безпосередньо спрямовані на ...
Звернення до ... є відправним пунктом в розробці...
Досліджуючи ..., ми виходимо з основних концептуальних положень теорії...
Початкові положення для конструювання ... згруповані нами як...

Теоретична частина:

Привертають увагу в аспекті проблематики нашого дослідження роботи ...
Є (існує) ряд робіт, що стосуються (у яких розкрито) ...
Роботи ... якнайповніше відбивають специфіку ...
Надалі ця думка отримала свій розвиток в роботах ...
Для більш точної характеристики даного питання були вивчені роботи ...
Питання ... знайшли відображення в роботах...
Перераховані дослідження внесли серйозний вклад в ..., проте як і раніше актуальною є проблема...
З питання ... існує декілька точок зору, які можна звести до двох (трьох і так далі) основних:...
Особливого значення у світлі нових завдань набуває розробка ефективних шляхів...
Сфера таких досліджень дуже різноманітна.
Насьогодні у дослідженнях визначилися два напрями...
Вищеназвані дослідження, незважаючи на відмінність підходів, є цікавими, передусім...
Останніми роками робилися спроби (викладання основних проблем, аспектів...) дослідження, що обмежують тематику (можливі результати)...
Не можливо не помітити, що при багатоаспектності і обширності досліджень ще багато властивостей і механізмів ... недостатньо пізнані (ще пізнаються, вимагають додаткового розгляду).
В той же час більшість ... розглядається занадто широко, що ускладнює виокремлення власне... і встановлення зв'язків з...
Уперше систематичне спеціальне дослідження проблеми було розпочато...
Безперечна значення цих робіт полягає в тому, що...
Принципово нові рішення проблеми дає...
Сучасні дослідники сходяться на думці, що...

Глибокий і всебічний розгляд різних аспектів теорії і практики... міститься в працях ..., де дається наукове обґрунтування...

Усі ці дослідження дозволяють глибше зрозуміти...

У цьому контексті представляється (мало) ефективним... (дуже актуальним)

Слід зазначити, що деякі положення, висловлені тут, носять аналітичний характер і не виключають інших точок зору на...

Численні дослідження показують, що визначальний вплив на виникнення (розвиток...)...робить...

Теоретичний аналіз літератури показує, що проблема розглядалася досить широко. В той же час ціла низка конкретних (методичних) питань, пов'язаних з ... залишається мало розробленою. До цих питань можна, передусім, віднести...

Практично відсутні дослідження з...

Є лише одна (декілька) робіт з...

У роботах, що цитувалися вище, (не) розглядалося питання про необхідність...

Теоретичний аналіз літератури дозволяє виділити перспективний напрям розробки:...

Перераховані дослідження є серйозним внеском в..., проте як і раніше актуальною є проблема ...

При усій значущості робіт названих дослідників, вони не вичерпують багатьох проблем, значення яких підвищилося останнім часом у зв'язку з ....

Визначення такого підходу до дослідження ..., а також результати проведеного теоретичного аналізу психолого-педагогічної (методичної...) літератури дозволяє приступити до вирішення поставленої проблеми таким чином:...

Таким чином, ретроспективний аналіз досліджень, присвячених розробці проблеми..., дозволяє зробити наступні висновки:...

У осмисленні ... педагогічна наука і практика пройшла досить складний шлях

Відаючи належне тому, що було зроблене попередниками, ми проте вважаємо, що ...

Власні дослідження:

Посилення уваги до проблеми... пов'язано в першу чергу з розробкою...

Теоретичний аналіз літератури дозволяє виділити перспективний напрям розробки:

Перспективу для вирішення цієї проблеми відкриває...

У досліджуваній проблематиці... центральними стають питання...

Програма вивчення була спрямована на виявлення... і включала наступні питання:...

Як спроба здолати недоліки в професійній підготовці фахівців в області... намітилися декілька напрямів у пошуках шляхів вдосконалення...

Особливе науково-теоретичне значення для аналізу... мають положення про те, що...

Важливим для дослідження є положення про те. що...

Дотримуючись цього положення, ми...

Виявлення специфічних особливостей... є тією основою, на якій будуються усі інші аспекти дослідження...

Дуже корисними для нас виявилися результати досліджень..., які розглядають...

В результаті вивчення був отриманий матеріал, аналіз якого дозволив зробити висновок, що...

Щоб обгрунтувати..., необхідно передусім, з'ясувати...

Вдалі спроби систематичного викладу названих проблем зроблені в роботах...

Власні спостереження і спеціальні дослідження в цьому напрямку показали, що...

Спираючись на дані сучасної педагогіки з питань..., а також на результати, отримані в ході узагальнення і аналізу існуючого досвіду, ми виділили...

Тут доречно звернути увагу на ... (висловлені раніше судження про...)

Спираючись на праці психологів, дидактиків і методистів, що в тій чи іншій мірі дослідили проблеми... (окремі аспекти досліджуваної проблеми) а також власні теоретичні пошуки, ми...

Правомірність орієнтації нашого дослідження на... підтверджується збільшенням кількості робіт, присвячених... (посиленням уваги дослідників до...)

Проте нові завдання висувають і нові підходи до їх рішення.

Результату експерименту співвідносилися нами з можливостями ... як засобу подолання виявлених недоліків...

Не ставлячи за мету (експериментальне) вивчення..., ми, проте, відмітимо, що...

Оскільки ця проблема є предметом самостійного дослідження, що виходить за рамки нашої роботи, ми обмежимося розглядом...

Ми навмисно звертаємо увагу в дослідженні..., оскільки...

Не вдаючись до обговорення... відмітимо, що...

Вищевикладене підкреслює необхідність ґрунтовного розгляду питання про...

Виходячи з тези, що ..., ми звертаємо увагу на те, що...

Не вдаючись до подробиць аналізу роботи, відмітимо, що...

Виокремлені нами ... послужили орієнтацією в дослідно-експериментальній роботі.

Наведемо фрагмент заняття з теми...

Численні дослідження (експерименти) показують, що визначальний вплив на виникнення (розвиток...)... робить...

Висновки:

Результати проведеного нами аналізу дозволяють зробити деякі висновки...

Розвиваючи концепцію... про те, що... можна зробити висновок, що...

У результаті хотілося б підкреслити наступне:...

Разом з цим необхідно взазначити наступне:...

У результаті розгляди цього питання можна сказати, що...

В той же час слід підкреслити, що...

Заслуговує на увагу...

У світлі вищезазначеного важливі (виправдані)...

В результаті вивчення був отриманий матеріал, аналіз якого дозволив зробити висновок, що...

Із вищезазначеного стає очевидним те, що...

Аналізуючи (змістовний, процесуальний, мотиваційний) аспекти... ми приходимо до висновку про необхідність (доцільність)...

Аналіз ... дозволяє зробити наступні висновки:...

Таким чином, можна констатувати єдність поглядів усіх дослідників...

Досвід ... заслуговує на увагу і допомагає нам зробити висновки про стан ...

В результаті вивчення різних джерел дійшли висновку...

В результаті вивчення був отриманий матеріал, аналіз якого дозволив зробити висновок, що...

Додаток Ж
Перелік наукових фахових видань України,
в яких можуть публікуватися результати досліджень з методики
викладання іноземних мов та філології

№	Назва видання	Засновник (співзасновники)	Галузь науки
1.	Germanistik in der Ukraine. Германістика в Україні	Українська спілка германістів вищої школи, Київський національний лінгвістичний університет МОН України	філологічні (мовознавство)
2.	Δόξα/Докса. Збірник наукових праць з філософії та філології	Одеський національний університет імені І.І.Мечникова	філологічні, філософські
3.	Studia metodologica (з латинської: - Методологічні дослідження)	Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка МОН України	філологічні
4.	Studia Germanica et Romanica. Іноземні мови. Зарубіжна література. Методика викладання	Донецький національний університет МОН України	філологічні (мовознавство)
5.	Studia linguistica	Київський Національний університет імені Тараса Шевченка	філологічні (мовознавство)
6.	Studia philologica	Київський університет імені Бориса Грінченка	філологічні
7.	Актуальні проблеми іноземної філології: Лінгвістика та літературознавство	Бердянський державний педагогічний університет, ДВНЗ «Запорізький національний університет»	філологічні
8.	Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича	філологічні

9.	Англїстика та американїстика.	Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара	філологічні
10.	Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки	Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна МОН України	педагогічні
11.	Вища освіта України.	Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Інститут вищої освіти НАПН України, Державне інформаційно-виробниче підприємство видавництва «Педагогічна преса»	педагогічні, філософські
12.	Вища школа	Міністерство освіти і науки України	філософські, педагогічні
13.	Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка	Житомирський державний університет імені Івана Франка МОН України	філософські, педагогічні, філологічні
14.	Вісник Запорізького національного університету (Серія: педагогічні науки)	ДВНЗ «Запорізький національний університет»	педагогічні
15.	Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки	ДВНЗ «Запорізький національний університет» МОН України	філологічні
16.	Вісник Інституту розвитку дитини.	Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова МОН України	філософські, педагогічні
17.	Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Педагогіка та психологія»	Київський національний лінгвістичний університет МОН України	педагогічні

18.	Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Філологія»	Київський національний лінгвістичний університет МОН України	філологічні (мовознавство)
19.	Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Іноземна філологія	Київський національний університет імені Тараса Шевченка	філологічні (мовознавство)
20.	Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Східні мови та літератури	Київський національний університет імені Тараса Шевченка	філологічні
21.	Вісник Львівського університету. Серія: іноземні мови	Львівський національний університет імені Івана Франка МОН України	філологічні (мовознавство)
22.	Вісник Львівського університету. Серія: філологічна	Львівський національний університет імені Івана Франка МОН України	філологічні
23.	Вісник Маріупольського державного гуманітарного університету. Серія: філологія	Маріупольський державний гуманітарний університет МОН України	філологічні (літературознавство)
24.	Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка	Прикарпатський національний університет імені В.С. Стефаника МОН України	педагогічні
25.	Вісник Прикарпатського університету. Філологія (літературознавство)	Прикарпатський національний університет імені В.С. Стефаника МОН України	філологічні

26.	Вісник Харківського національного університету. Серія «Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов»	Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна МОН України	філологічні (германські, романські мови)
27.	Вісник Харківського національного університету. Серія «Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов»	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна	філологічні (мовознавство)
28.	Вісник Харківського національного університету. Серія: Філологія	Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна	філологічні (літературознавство)
29.	Вісник Харківського національного університету. Серія «Філологія»	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна МОН України	філологічні (мовознавство)
30.	Вісник Черкаського університету (серія: педагогічні науки)	Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького	педагогічні
31.	Вісник Черкаського університету Серія: філологічні науки	Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького	філологічні

32.	Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка (серія: педагогічні науки)	Чернігівський національний педагогічний університет ім. Т.Г. Шевченка	педагогічні
33.	Волинь філологічна: текст і контекст	Волинський національний університет ім. Лесі Українки МОН України	філологічні
34.	Діалог: Медіа-студії	Одеський національний університет імені І.І.Мечникова	філологічні, соціальні комунікації
35.	Записки з романо-германської філології	Одеський національний університет імені І.І.Мечникова	філологічні (мовознавство)
36.	Збірник наукових праць /педагогічні науки/	Херсонський державний університет МОН України	педагогічні
37.	Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського. Серія «Філологія. Соціальні комунікації»	Таврійський національний університет імені В.І.Вернадського МОН України	філологічні (мовознавство, літературознавство)
38.	Гуманітарний вісник Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди	Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди МОН України	психологічні, філософські, педагогічні

39.	Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки)	Бердянський державний педагогічний університет МОН України	педагогічні
40.	Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: педагогічна	Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка МОН України	педагогічні
41.	Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні та психологічні науки	Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького	педагогічні
42.	Збірник наукових праць «Педагогічна освіта: теорія і практика»	Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка МОН України, Інститут педагогіки АПН України	педагогічні
43.	Збірник наукових праць: педагогічні науки	Херсонський державний університет МОН України	педагогічні
44.	Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету «Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти»	Рівненський державний гуманітарний університет	педагогічні

45.	Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету	Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини	педагогічні
46.	Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди «Лінгвістичні дослідження»	Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди	філологічні (мовознавство)
47.	Іноземна філологія	Львівський національний університет імені Івана Франка	філологічні (мовознавство)
48.	Іноземні мови	Київський національний лінгвістичний університет МОН України, ТОВ «Видавництво «Ленвіт»	педагогічні (іноземні мови)
49.	Іноземні мови в навчальних закладах	Міністерство освіти і науки України, Видавництво «Педагогічна преса», ТОВ «Зодіак –ЕКО»	педагогічні (теорія та методика навчання)
50.	Інформаційні технології в освіті	Херсонський державний університет, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України	педагогічні
51.	Комп'ютер у школі та сім'ї	Інститут педагогіки НАПН України, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, ТОВ «Редакція науково-методичного журналу «Комп'ютер у школі та сім'ї»	педагогічні
52.	Лінгвістика	Луганський національний університет імені Тараса Шевченка	філологічні
53.	Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи	Центр наукових досліджень та викладання іноземних мов НАН України	філологічні

54.	Література в контексті культури	Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара	філологічні (літературознавство)
55.	Літератури світу: поетика, ментальність і духовність	Державний вищий навчальний заклад «Криворізький національний університет»	філологічні
56.	Літературний процес: методологія, імена, тенденції	Київський університет імені Бориса Грінченка	філологічні
57.	Літературознавчі обрії. Праці молодих учених	Інститут літератури імені Т.Г. Шевченка НАН України	філологічні
58.	Магістеріум Magisterium (Мовознавчі студії)	Національний університет «Києво-Могилянська академія»	філологічні
59.	Мова	Одеський національний університет імені І.І.Мечникова	філологічні (мовознавство)
60.	Мова і культура.	Київський національний університет імені Тараса Шевченка, ТОВ «Видавничий дім Дмитра Бураго»	філологічні
61.	Мова і суспільство	Львівський національний університет імені Івана Франка	філологічні
62.	Мовні і концептуальні картини світу	Київський національний університет імені Тараса Шевченка	філологічні (мовознавство)
63.	Молодіжний науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки	Волинський національний університет імені Лесі Українки МОН України	педагогічні
64.	Наука і освіта	Південний науковий центр Національної академії педагогічних наук України	педагогічні, психологічні

65.	Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія і практика (Навчання і виховання обдарованої особистості: теорія і практика)	Національна академія педагогічних наук України, Інститут психології ім. Г. С. Костюка НАПН України, Інститут обдарованої дитини НАПН України (Інститут обдарованої дитини НАПН України)	педагогічні, психологічні
66.	Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Філологія»	Ужгородський національний університет МОН України	філологічні (мовознавство)
67.	Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство)	Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка	філологічні
68.	Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка	Інститут професійно-технічної освіти НАПН України	педагогічні
69.	Науковий вісник Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту ім. Тараса Шевченка. Серія: Педагогіка	Кременецький обласний гуманітарно-педагогічний інститут ім. Тараса Шевченка	педагогічні

70.	Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія «Педагогіка»	Мелітопольський державний педагогічний університет МОН України	педагогічні
71.	Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки	Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського	педагогічні
72.	Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Філологічні науки (літературознавство)	Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського	філологічні
73.	Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія	Міжнародний гуманітарний університет	філологічні
74.	Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д.Ушинського: Лінгвістичні науки.	Південноукраїнський державний педагогічний університет ім. К.Д. Ушинського МОН України	філологічні (мовознавство)
75.	Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота»	Ужгородський національний університет МОН України	педагогічні

76.	Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»	Херсонський державний університет МОН України	філологічні (мовознавство)
77.	Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Серія: германська філологія	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича МОН України	філологічні (мовознавство)
78.	Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Серія: педагогіка і психологія	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича МОН України	педагогічні, психологічні
79.	Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія: Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання	Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова МОН України	педагогічні
80.	Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія: Педагогічні науки: реалії та перспективи	Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова МОН України	педагогічні
81.	Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія: Сучасні тенденції розвитку мов	Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова МОН України	філологічні (мовознавство)

82.	Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія: Творча особистість вчителя: проблеми теорії і практики	Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова МОН України	педагогічні
83.	Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія: Теорія і практика навчання та виховання	Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова МОН України	педагогічні
84.	Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія: філологічні науки (мовознавство і літературознавство)	Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова МОН України	філологічні (мовознавство)
85.	Наукові записки НАУКМА. Філологічні науки. Мовознавство.	Національний університет «Києво-Могилянська академія»	філологічні
86.	Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету	Бердянський державний педагогічний університет	педагогічні філологічні
87.	Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія	Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського МОН України	педагогічні

88.	Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: філологія	Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського МОН України	філологічні (мовознавство)
89.	Наукові записки кафедри педагогіки.	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна МОН України, Харківський гуманітарно-педагогічний інститут МОН України	педагогічні
90.	Наукові записки НАУКМА. Філологічні науки.	Національний університет «Києво- Могилянська академія»	філологічні (літературо- знавство)
91.	Наукові записки Національного університету «Острозька академія» Серія «Психологія і педагогіка»	Національний університет «Острозька академія»	педагогічні
92.	Наукові записки Національного університету «Острозька академія» Серія «Філологічна»	Національний університет «Острозька академія»	філологічні
93.	Наукові записки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. «Літературо- знавство»	Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди	філологічні

94.	Наукові записки (серія: педагогічні та історичні науки)	Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова МОН України	педагогічні, історичні
95.	Наукові записки. Серія: Психолого-педагогічні науки	Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя	педагогічні
96.	Наукові записки. Серія: Педагогічні науки	Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка МОН України	педагогічні
97.	Наукові записки. Серія: Філологічні науки	Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка	філологічні
98.	Наукові записки. Філологічні науки	Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя	філологічні
99.	Наукові праці. Серія: «Філологія. Мовознавство»	Чорноморський державний університет імені Петра Могили	філологічні
100.	Наукові записки Тернопільського національного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: літературознавство	Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка МОН України	філологічні (літературознавство)
101.	Наукові записки Тернопільського національного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка	Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка МОН України	педагогічні
102.	Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки	Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка МОН України	філологічні

103.	Наукові праці. Серія: педагогіка	Чорноморський державний університет імені Петра Могили МОН України	педагогічні
104.	Наукові праці. Філологія. Мовознавство	Чорноморський державний університет імені Петра Могили	філологічні
105.	Наукові праці. Філологія. Літературознавство	Чорноморський державний університет імені Петра Могили	філологічні
106.	Новітня філологія	Чорноморський державний університет імені Петра Могили МОН України	філологічні
107.	Нова педагогічна думка	Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, Рівненський державний гуманітарний університет	педагогічні
108.	Новий колегіум. Новый коллегіум. New collegium	Харківський національний університет радіоелектроніки, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди	педагогічні
109.	Нові технології навчання	ДНУ «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти»	педагогічні
110.	Одеський лінгвістичний вісник	Національний університет «Одеська юридична академія»	філологічні
111.	Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України	педагогічні
112.	Освіта та розвиток обдарованої особистості	Національна академія педагогічних наук України, Інститут обдарованої дитини НАПН України, Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України	педагогічні, психологічні
113.	Освітologia/Oświato logia	Київський університет імені Бориса Грінченка	філософські, педагогічні

114.	Педагогіка вищої та середньої школи	ДВНЗ «Криворізький національний університет» (Криворізький державний педагогічний університет МОН України)	педагогічні
115.	Педагогіка і психологія. Вісник Академії педагогічних наук України	Національна академія педагогічних наук України, Державне інформаційно-виробниче підприємство видавництва «Педагогічна преса»	педагогічні, психологічні
116.	Педагогіка і психологія професійної освіти	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України, Національний університет «Львівська політехніка», Львівський науково-практичний центр професійно-технічної освіти НАПН України	педагогічні, психологічні
117.	Педагогіка та психологія	Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди	педагогічні
118.	Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах	Класичний приватний університет	педагогічні
119.	Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка.	Київський університет імені Бориса Грінченка	педагогічні
120.	Педагогічна теорія і практика	Інститут педагогіки АПН України, ПВНЗ «Київський міжнародний університет»	педагогічні
121.	Педагогічний альманах	Комунальний вищий навчальний заклад «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради	педагогічні

122.	Педагогічний дискурс	Інститут педагогіки АПН України, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія	педагогічні
123.	Педагогічний процес: теорія і практика	Київський університет імені Бориса Грінченка, Благодійний фонд імені Антона Макаренка	педагогічні
124.	Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи	Інститут обдарованої дитини НАПН України	педагогічні
125.	Педагогічні науки	Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка	педагогічні
126.	Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології	Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка МОН України	педагогічні
127.	Питання літературознавства	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича МОН України	філологічні (літературознавство)
128.	Південний архів (філологічні науки)	Херсонський державний університет	філологічні (літературознавство)
129.	Постметодика	Полтавський обласний інститут післядипломної освіти ім. М.В. Остроградського	педагогічні
130.	Прикарпатський вісник НТШ (серія «Слово»)	Івано-Франківський Осередок Наукового товариства ім. Шевченка, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, ДВНЗ «Івано-Франківський державний медичний університет»	філологічні
131.	Проблеми гуманітарних наук. Філологія	Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка	філологічні

132.	Проблеми освіти	ДНУ «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти»	педагогічні
133.	Проблеми семантики слова, речення та тексту	Київський національний лінгвістичний університет МОН України	філологічні (мовознавство)
134.	Проблеми сучасного літературознавства	Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова	філологічні (літературознавство)
135.	Проблеми сучасного підручника	Інститут педагогіки НАПН України	педагогічні
136.	Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ	Приватний вищий навчальний заклад «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»	педагогічні
137.	Рідна школа	Міністерство освіти і науки України	педагогічні
138.	Слово і час	Національна академія наук України, Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка, Національна спілка письменників України	філологічні (літературознавство)
139.	Сучасні дослідження з іноземної філології	Ужгородський національний університет МОН України	філологічні (мовознавство)
140.	Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми	Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського МОН України	педагогічні
141.	Сучасні літературознавчі студії	Київський національний лінгвістичний університет МОН України	філологічні (літературознавство)

142.	Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства	Ужгородський національний університет МОН України	філологічні
143.	Теорія та методика навчання та виховання	Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди	педагогічні
144.	Філологічні науки	Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка	філологічні
145.	Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького національного університету (Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету)	ДВНЗ «Криворізький національний університет» (Криворізький державний педагогічний університет МОН України)	педагогічні, філологічні (мовознавство)
146.	Філологічні семінари	Київський національний університет імені Тараса Шевченка	філологічні (літературознавство)
147.	Філологічні трактати	Сумський державний університет МОН України, Харківський національний університет імені В.І. Каразіна МОН України	філологічні
148.	Шлях освіти	Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Асоціація працівників гімназій і ліцеїв України	педагогічні

Додаток 3

Інтернет-ресурси для виконання досліджень з методики викладання іноземних мов та лінгвістики

1. <http://www.nbuiv.gov.ua/>
Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського НБУВ пропонує віддаленим користувачам широкі можливості у задоволенні бібліотечно-інформаційних потреб на безоплатній та платній основі
2. <http://journals.urau.ua/>
«Наукова періодика України» – загальнодержавна технологічна платформа, яка забезпечує процеси редакційного опрацювання, публікації та післяпублікаційної підтримки наукових періодичних видань України. Ресурс розвивається на засадах партнерства видавців та бібліотек України.
3. <https://www.cambridge.org/core>
Cambridge Core – тестовий доступ до електронних журналів. Для перегляду змісту активуйте посилання з назвою необхідного журналу.
4. <https://www.doabooks.org/>
DOAB (Directory of open access books) – каталог книг відкритого доступу. Надається Фондом OAPEN у співпраці з SemperTool. OAPEN фонд є міжнародною ініціативою публікації книг відкритого доступу при національній бібліотеці в Гаазі. Цей сервіс дозволяє шукати книги, що рецензуються, опубліковані під ліцензією відкритого доступу. DOAB забезпечує індексування для пошуку інформації про книги, а також посилання на повні тексти публікацій на веб-сайті видавця або сховища.
5. <http://www.findarticles.com/>
Findarticles – база даних повних текстів статей англійською мовою з 300 журналів, вільно доступна через Інтернет. Можливості пошуку в усій базі даних, в певній категорії і за певною назвою.
6. <http://www.ingentaconnect.com/?logoHome=true>
Ingenta Connect – англійськомовна база даних універсального змісту. Містить описи більше 11 мільйонів статей з найбільш авторитетних журналів і збірок.
7. <https://www.karger.com/>
Karger.com – тестовий доступ до електронних журналів з різної тематики. Для перегляду змісту активуйте посилання з назвою необхідного журналу.
8. <http://www.oapen.org/home>
OAPEN – безкоштовний ресурс, що містить більш ніж 1600

повнотекстових книг у форматі pdf з різних галузей знань. Місія проекту – просування публікацій Open Access як однієї з основних послуг для наукового співтовариства

9. <http://onlinebooks.library.upenn.edu/>

The Online Books Page Містить більш ніж 15 тис. повнотекстових книг і інших видань англійською мовою, що зберігаються на сервері University of Pennsylvania. Пошук за назвою, автором, ключовим словом. Колекція забезпечена посиланнями на інші книги, що розміщені у мережі Інтернет.

10. <http://www.openoar.org/>

OpenDOAR (Directory of Open Access Repositories) – авторитетний каталог академічних репозиторіїв відкритого доступу. Підтримується Центром дослідження комунікацій Ноттінгемського університету (University of Nottingham, UK). Відкритий в січні 2006 р. при співпраці з Університетом Лунда (University of Lund, Sweden). OPENDOAR надає можливість відбору і пошуку відкритих архівів за географічним положенням та типом матеріалів.

11. <https://www.sciencedirect.com/>

Science Direct – найбільша у світі колекція електронних журналів. Щоб отримати доступ до журналів, виданих до 25 травня 2009 року, необхідно зареєструватися. Після реєстрації можна зберігати результати свого пошуку, а також сортувати знайдені журнали.

12. <https://trove.nla.gov.au/newspaper/>

Trove – сайт для пошуку матеріалів в оцифрованих австралійських газетах, опублікованих 1800 р. по 2011 р.

13. <http://www.world-newspapers.com/>

World newspaperd – каталог англійськомовних газет, журналів і новинних сайтів, що видаються у всьому світі. Пошук – за назвами видань і анотаціями до них. Можна вибрати видання за тематичними рубриками.

Навчальне видання

Єременко Тетяна Євстафіївна
Лук'янченко Ірина Олегівна
Геркєрова Олександрє Михайлівна

**Методичні рекомендації
до написання
кваліфікаційної роботи магістра**

для студентів
спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))

Авторська редакція